

Barn av fosterforeldre

Hva sier forskningen?

ASGEIR FALCH-ERIKSEN

NOVA

Velferdsforskningsinstituttet

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Barn av fosterforeldre

Hva sier forskningen?

ASGEIR FALCH-ERIKSEN

Norsk institutt for forskning om
oppvekst, velferd og aldring

NOVA Notat 3/2018

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) er et forskningsinstitutt ved Senter for velferds- og arbeidslivsforskning (SVA) på OsloMet – storbyuniversitetet (tidligere Høgskolen i Oslo og Akershus).

Instituttet har som formål å drive forskning og utviklingsarbeid som kan bidra til økt kunnskap om sosiale forhold og endringsprosesser. Instituttet skal fokusere på problemstillinger om livsløp, levekår og livskvalitet, samt velferds-samfunnets tiltak og tjenester.

© Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet 2018

ISBN (trykt utgave) 978-82-7894-661-9
ISBN (elektronisk utgave) 978-82-7894-662-6

ISSN 1890-6435 (trykt)
ISSN 1893-9511 (elektronisk)

Desktop: Torhild Sager
Trykk: Byråservice

Henvendelser vedrørende publikasjoner kan rettes til:
NOVA, OsloMet
Stensberggata 26 · Postboks 4, St. Olavs plass, 0130 Oslo
Telefon: 67 23 50 00
Nettadresse: www.hioa.no/nova

Forord

Arbeidet er en del av et større forskningsprosjekt ved Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet – storbyuniversitetet. Rapporten har fokusert på fosterforeldres egne barn, og hvilken rolle de spiller under en plassering. Det har tatt cirka tre måneder å utvikle sammenstillingen. Rapporten er bestilt av Barne-, ungdoms og familiedirektoratet i sitt arbeid med å utvikle fosterhjemstjenesten.

Innhold

Sammendrag	7
Introduksjon	9
Metode	11
Søkestrategi:	12
Valg av relevant forskning:	12
Framstilling av narrative synteser:	14
Presentasjon av forskning	15
Trekk ved fosterbarnet	16
Barns kjennskap til andre barns omsorgssvikt.....	21
Trekk ved familien	21
Trekk ved barnet selv	24
Trekk ved barneverntjenesten.....	29
Behov for videre forskning.....	30
Konklusjon	31
Summary	33
Litteratur	35
Appendix	39

Sammendrag

Kunnskapssammenstillingen forsøker å trekke ut essensen av forskning som foreligger og problematiserer fosterforeldrenes egne barn, deres erfaringer og opplevelser med henblikk på barnas forhold til fosterbarnet, til familien, seg selv og til barneverntjenesten.

Det meste av forskningen er et resultat av problemstillinger som gjør krav på kvalitative metoder, noe som i høy grad problematiserer mulighetene for å si noe generelt om barn av fosterforeldre.

Det er ikke blitt tatt hensyn til landbakgrunn til forskningen, og ei heller publiseringsår. Dette er fordi det ikke er noen grunn til å anta at det er store forskjeller i hvordan fosterforeldrenes egne barn opplever det å vokse opp med fostersøsken. Ei heller har fosterhjemsinstituttet endret seg betydelig over tid.

Å være barn av fosterforeldre innebærer et sett av utfordringer, plikter og forventninger. Dette er hva forskningen i all hovedsak avdekker. De positive erfaringene som knyttes til fosterhjem er mange, men overskygges av alle tilfellene hvor det å være et fosterhjem kan virke belastende på barn av fosterforeldre. Belastninger gjelder særlig dersom fosterbarn er jevnaldrende eller eldre enn biologiske barn, og ved manglende deltakelse i fosterhjemsoppdragets gjennomføring.

For å oppnå stabilitet for plasseringen, tyder det meste på at en langt tyngre satsing på forskning og utvikling av praksiser som inkluderer barn av fosterforeldre, bør prioriteres.

The results indicate that, more than a century after the first foster homes were established, we are still in the dark ages with respect to the experiences of this sub-population.

– *Serbinski og Shlonsky 2014*

Introduksjon

«Egne barn blir for ofte glemt» er overskriften til en artikkel i Bergens Tidene fra 18.01.2014. Artikkelen intervjuer blant annet daværende styreleder i Norsk Fosterhjemsforening, Torunn Haugen. En av hovedproblemstillingene i artikkelen er at fosterforeldrenes egne barn blir forbigått både av barnevernet og av deres egne foreldre når et fosterhjemsoppdrag blir inngått. I følge Haugen er dette til tross for at fosterforeldrenes egne barn åpenbart er avgjørende for at fosterhjemmet skal fungere. I tillegg argumenterer Fosterhjemsforeningen for at barn av foreldre har krav på å bli lyttet til, noe Fylkesmannen på denne tiden mente ikke var et rettslig krav i barnevernsloven (Christophersen, 2014).

Å yte omsorg i et fosterhjem er en krevende utfordring for fosterforeldre. Det stilles høye rettslige krav og forventninger til fosterforeldrene om at de skal kunne etablere en stabil familieliknende situasjon hvor fosterbarnet kan oppdras, utvikle seg og trives i (Falch-Eriksen, 2018). I denne likningen utgjør fosterforeldrenes egne barn en egen undergruppe i fosterhjemmet på lik linje med fosterforeldre og fosterbarn. De kan både være en søskenflokk og de kan være enebarn. Fosterforeldrenes egne barn er svært viktig i et fosterhjemsoppdrag da de blir «medoppdragere» i den forstand at de blir i særlig grad delaktig i fosterbarnets utvikling, mestring og trivsel. I 2007 kunne Toril Havik rapportere at kun 17 prosent av fosterforeldrene ikke hadde barn, og over halvparten hadde to eller tre barn (Havik, 2007). Selv om Haviks kartlegging er fra en tid tilbake, så er det ingen grunn til å anta at forholdene har endret seg vesentlig foruten at fosterhjems plasseringer har årlige relative økninger. I 2007 var det 8 297 barn plassert i fosterhjem ved utgangen av året, mens i 2016 var tallet 11 772.¹

---

¹ Statstikk hentet fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet:
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barn_og_unge_med_tiltak_fra_barnevernet/Barn_og_unge_plassert_utenfor_hjemmet/

Sammenliknet med fosterforeldre og fosterbarn er fosterforeldrenes egne barn forbigått av norsk forskning. I Norge er det noen masteroppgaver som er skrevet innen tematikken (Figenschou, 2007; Knutsen, 2013; Revheim-Rafaelsen, 2013; Skauge, 2014), men det er kun funnet en dedikert publikasjon av Ellingsen og Øyre som er fagfellevurdert (2016). Selv om det foreligger internasjonal forskning relevant for denne undergruppen, så er forskningen på denne undergruppen i en startgrop å regne da det ikke fins publikasjoner fra store prosjekter som tar sikte på å uttale seg på generelt grunnlag ut fra et representativt utvalg av populasjonen. Dette er et paradoks da denne undergruppen med barn spiller en svært viktig rolle for at fosterhjemmet skal fungere.

I St.meld. 17 (2015–2016) trekkes hovedfunnene fram fra en kunnskaps-sammenstilling utviklet av Ingrid Höjer et al. fra 2013. I denne sammenstillingen blir det understreket hva som var viktig for fosterforeldrenes egne barn:

- Å bli involvert i beslutningen om å bli et fosterhjem
- Å bli informert om fostringsoppdraget og om barnet som skal plasseres
- Å bli gitt dedikert tid og oppmerksomhet av sine foreldre
- Å begrense informasjonsflyt og tilgang til sensitiv informasjon om fosterbarnet
- Å tillate diskusjon om tematikk som er relevant for fosterhjemsoppdraget
- Å bli forberedt på at fosterhjemsoppdraget går mot slutten

Disse hovedfunnene må igjen forstås inn i mer overordnede målsetninger for fosterhjemsplasseringer, som for eksempel å sikre stabilitet, å være trygt for alle involverte og at det sikrer gode vilkår for en kvalitativt god barndom for alle barn involvert. For å illustrere en utfordring kan vi si at dette fordrer at barn av fosterforeldre blir lyttet til og involvert. Dersom f.eks. barna til fosterforeldrene ikke blir involvert i utførelsen og planleggingen av fosterhjemsoppdraget, så vil dette kunne ha negative konsekvenser for fosterhjemsplasseringens stabilitet (Rock, Michelson, Thomson, & Day, 2015).

Denne kunnskapssammenstillingen vil forsøke å trekke ut essensen av forskning som foreligger og problematiserer fosterforeldrenes egne barn erfaringer og opplevelser med henblikk på barnas forhold til fosterbarnet, til familien, seg selv og til barneverntjenesten. Det meste av forskningen er et resultat av problemstillinger som gjør krav på kvalitative metoder, noe som i

høy grad problematiserer mulighetene for å si noe generelt om barn av fosterforeldre. Det vil ikke bli tatt hensyn til landbakgrunn, og ei heller publiseringsår. Dette er fordi det ikke er noen grunn til å anta at det er store forskjeller i hvordan fosterforeldrenes egne barn opplever det å vokse opp med fostersøsken. Ei heller har fosterhjemsinstituttet endret seg betydelig over tid.

Et supplement og en ramme til en slik kunnskapssammenstilling er rettigheter som alle barn innehar gjennom Barnekonvensjonen, BK, og Grunnlovens Grl, §104. Fosterforeldrenes egne barn har for eksempel en rett til å bli hørt i beslutninger som angår dem (Ref. BK, Art. 12.2, og Grl §104), og at beslutninger om å bli et fosterhjem er til dette barnets beste (BK Art. 3.1. og Grl §104). Dette kan særlig leses ut fra BK Art. 12.2:

... the child shall in particular be provided the opportunity to be heard in any judicial and administrative proceedings affecting the child, either directly, or through a representative or an appropriate body, in a manner consistent with the procedural rules of national law.

I denne forstand er en fosterhjemsavtale noe som påvirker barn av fosterforeldre, og som tilsier at barn av fosterforeldre *skal* lyttes til. Selv om Barnevernloven, *bvl*, ikke formelt forplikter de ulike kommunale tjenestekontorer og Barne-, ungdoms- og familieetaten (BUFETAT) å lytte til fosterforeldrenes egne barn, samt yte tjenester som er til disse barnas beste, så skal barneverntjenesten styres gjennom Grl og BK.

Metode

Den herværende kunnskapssammenstillingen følger en tradisjonell review-sjanger for å søke opp, syntetisere og framstille forskning innen spesifikke tema knyttet til fosterforeldres barn. Dette til forskjell fra for eksempel sammenstillinger av effektstudier (evidensbasert praksis) eller presentasjon av ny forskning. Det er avgjørende for en slik sammenstilling at det gjøres metodisk og uttømmende, og at en tilsvarende kunnskapssammenstilling kan gjen-skapes, men at dette skal være unødvendig. Rammen for kunnskapssammenstilling kan uttrykkes på følgende vis:

Hva sier eksisterende forskning om fosterforeldrenes egne barn erfaringer og opplevelser med henblikk på barnas forhold til fosterbarnet, til familien, seg selv og til barneverntjenesten.

SØKESTRATEGI

Søk etter ny forskning ble utført gjennom bruk av bibliografiske databaser som OsloMET – storbyuniversitetet har tilgang til.² Databasene var Oria og Idunn til norske publikasjoner. Til internasjonale publikasjoner ble Web of Science, EBSCOhost, ScienceDirect, Scopus, ProQuest, og OVID brukt. Søkene var såkalte kombinasjonssøk og utført på emneord. Kombinasjonen stod mellom en tilpasset versjon av (fosterparent* or care*) sammen med emneord som (biological child) eller (natural child) eller (child). Fosterhjemsfaget er ikke samstemt i hva benevningen skal være, så mange kombinasjoner ble forsøkt.

I søkene ble det ikke gjort forskjell på metodiske tilnærming som publikasjonen hadde, på utvalgsriterier eller størrelsen på datasettene. Dette skiller fra hverandre senere. Hovedvekten av søkene ble utført etter engelsk-språklige publikasjoner da det i all hovedsak er i engelskspråklige forlag og tidsskrift at tilgjengelig forskning publiseres. Det ble også utført søk etter nordiske publikasjoner. I og med at det ikke enda foreligger en kunnskapsoppsummering på norsk om tematikk knyttet til biologiske barn i fosterhjem, så ble det ikke satt begrensning bakover i tid. Det er som allerede nevnt ingen substansiell grunn til å anta at fosterforeldres barns opplevelser har endret seg. I de første søkene ble det funnet 4320 publikasjoner, noe som ble importert inn i referanseprogrammet Endnote. Dette ble på grunnlag av titler, sammendrag og duplikater raskt redusert til 115.

Søkeresultatene ble også sammenliknet med andre kunnskapssammenstillinger som direkte problematiserer barn av fosterforeldre (Höjer et al., 2013; Moslehuddin, 1999; Serbinski & Shlonsky, 2014; Thompson & McPherson, 2011; Robert Twigg & Swan, 2007).

VALG AV RELEVANT FORSKNING:

Til denne kunnskapssammenstillingen er det visse generelle trekk ved publikasjoner som gjør at de inkluderes: (1) I all hovedsak valgt ut bidrag som har vært fagfelleurdert. Enkelte bidrag som ikke er fagfelleurdert, altså grå litteratur/studier, er valgt ut, men da kun etter en vurdering av at den innehar en åpenbar høy forskningsmessig kvalitet. (2) Det er ikke avgrenset i søk på alder på barn. (3) Det er ikke gjort forskjell på plasseringsbenevning på typer

---

² Høgskolen i Oslo og Akershus har skiftet navn og status til OsloMET – storbyuniversitetet 12.01.18.

av fosterhjem. Masteroppgaver er utelatt da de generelt ikke innehar høy forskningsmessig kvalitet.

Kvantitative studier som skulle velges ut måtte stå til visse kriterier: (1) Populasjonen skulle inneha et representativt utvalg av fosterforeldrenes barn for hele populasjonen. I de tilfeller det var blandede utvalg, av fosterforeldre og deres barn, så skulle studier inkluderes enten fordi de kunne rapportere spesifikt på barns erfaringer, eller at fosterforeldrene har spesifikke vurderinger og erfaringer knyttet til sine egne barn. (2) Ulike egenskaper ved fosterforeldrenes egne barn ble målt som avhengig variabel, enten det er undersøkt gjennom barnas egne responser eller gjennom foreldre og barnevernets. (3) Longitudinelle studier av både prospektiv og retrospektiv karakter, samt tverrsnittstudier, skulle kunne bli inkludert.

Samtlige kvantitative studier som ble lokalisert i søk, ble inkludert. Grunnen er at det foreligger svært få kvantitative studier, og det vil da ikke gi mening å presentere deskriptive data på vurdering av kvalitet. Dette betyr også at kvaliteten på forskning som benyttet kvantitativ tilnærming og metode ble vurdert *ad hoc*, og ikke ut fra et inklusjonskriterium.

Kvalitative studier som er valgt ut ble også valgt ut på grunnlag av spesifikke kriterier. (1) Studerer aktører i fosterhjemskomplekset, fosterforeldrenes barn, barnevern, fosterforeldre eller fosterbarn, og med et særlig mål om å problematisere forholdene knyttet til fosterforeldrenes barn. (2) Studerer holdninger, erfaringer og utfall av fosterhjems plasseringer knyttet til fosterforeldrenes barn. (3) Og, at studiet bruker en eksplisitt kvalitativ metode.

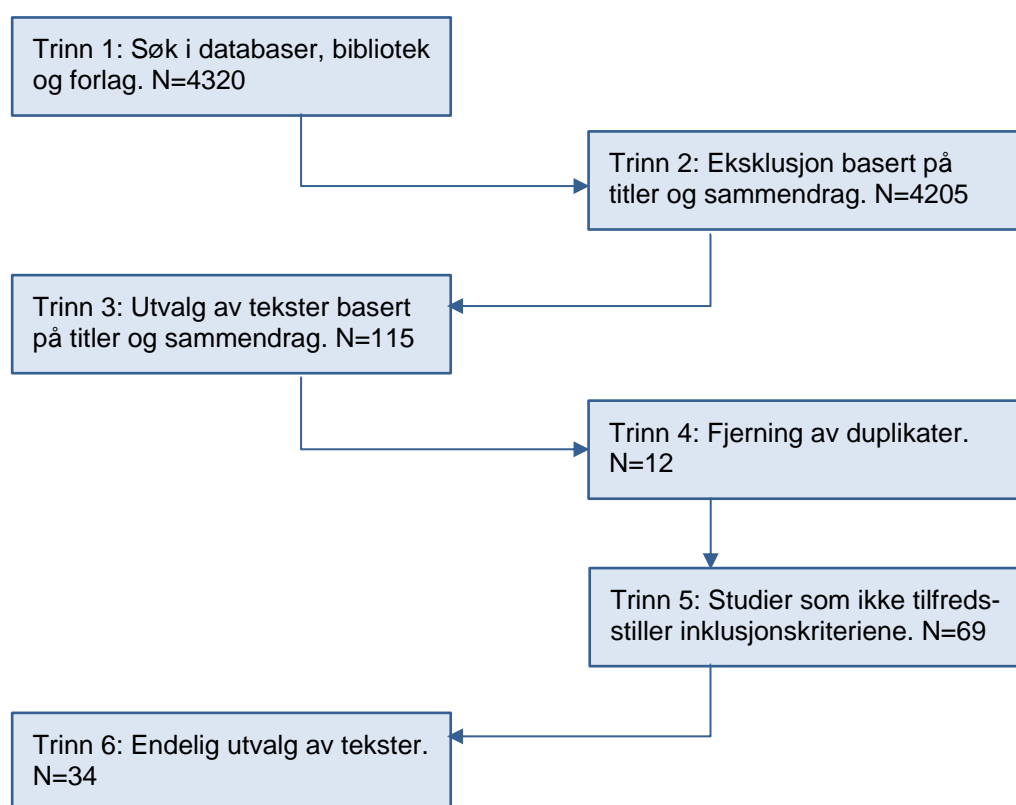
Kvalitative studier ble filtrert gjennom rammeverk for vurdering av kvalitativ forskning hentet fra Spencer et al. (2003). Rammeverket er tuftet på fire grunnprinsipper: (1) at forskningen bidrar til å videreutvikle kunnskapsfeltet, (2) at forskningsdesignet kan forsvares ut fra forskningsspørsmålet, (3) at forskningen er utført strengt metodisk og vitenskapelig, og (4) at forskningen er troverdig i sin argumentasjon og at konklusjoner utgår fra klare premisser. Rammeverket består av en sjekkliste på 18 såkalte vurderings-spørsmål. Vurderings-spørsmålene gjør at det ikke kan etableres en spesifikk terskel for inklusjon, men at hvert enkelt tilfelle måtte vurderes. Alle fagfelle-vurderte publikasjoner ble valgt til vurdering.

Benevninger og formell status på plasseringene vil variere avhengig av landbakgrunn, men antas kontrafaktisk å ikke ha en substansiell innvirkning på barnas opplevelser av å være barn i fosterhjem. Studier som er ekskludert

er på generelt grunnlag de som studerer effekter av intervensjoner i praksis og grå litteratur. Kun unntaksvis vil slike studier kunne bli brukt,

Potensiell relevant forskning ble valgt ut på grunnlag av titler og sammendrag. I de tilfellene det ikke er forelagt sammendrag, så ble forskningen gjennomgått i sin helhet for å vurdere dens relevans. Andre kunnskapsoppsummeringer ble brukt for å kontrollere at all relevant litteratur er fanget opp og som står til inklusjonskriteriene for denne kunnskapssammenstillingen (Höjer et al., 2013; Moslehuddin, 1999; Serbinski & Shlonsky, 2014; Thompson & McPherson, 2011; Robert Twigg & Swan, 2007)

Framstilling av litteratursøket i flytskjema:

FRAMSTILLING AV NARRATIVE SYNTESER

I den konkrete sammenstillingen av forskning ble det anlagt en tilnærming for å etablere narrative synteser, også referert til som kvalitative synteser (se Popay et al., 2006). Syntesene er ment å være basert på flere ulike studier, og skal fange opp og beskrive, sammenlikne og kombinere kvalitativ og kvantitativ forskning. Syntesene må bidra med å forenkle forskningskomplekset i empirisk gjenkjennbare kategorier og uten å forringe variasjoner – noe som er

selve utfordringen med å etablere reproduerbare narrative synteseer på tvers av variasjon innen forskningen. Variasjoner i forskningen kan være et resultat av inkluderingskriterier til kunnskapssammenstillingen, statistikk som forskningen er basert på, variasjoner av operasjonaliseringer og bruk av teoretiske konseptuell og forskningsresultatenes nedslagsfelt (Popay et al., 2006). Variasjoner vil synliggjøres i hver syntese.

Selv om narrative synteseer er kritisert for å mangle gjennomsiktighet, være ufullstendige, ikke reproduerbare, mangelfulle begrunnelser for og bruk av heterogene forskningsbidrag (Campbell, Thomson, Katikireddi, & Sowden, 2016), så er det vanskelig å se for seg et alternativ. De narrative syntesene må til slutt anses som gjenstand for potensiell uenighet og falsifikasjon.

Presentasjon av forskning

Forskningen på hvordan barn av fosterforeldre opplever å være i en fosterfamilie har røtter særlig tilbake til 70-tallet, og da særlig til arbeidene til Ellis (1972) og Wilkes (1974). Disse arbeidene er basert på forskning om hvordan det går med fosterfamilien mer i sin helhet, men som Wilkes argumenterer:

The strong pressures to accept the foster sibling lead the biological child to feel guilt for his appropriate hostile feelings and, if such feelings manage to gain expression through his repressive defense, they are most often greeted with parental dismay and reproach (1974).

Sitatet representerer en begynnelse på anerkjennelsen av problemfeltet som er knyttet til fosterforeldrenes egne barn.³

Fra 1990-tallet og framover begynte det som kan refereres til som en stabil og treig strøm av forskningsbidrag. I all hovedsak styrt av myke metoder som utforsket barn av fosterforeldre eksplorerende. Forskningen begynte å fokusere mer på fosterforeldrenes barn alene, og barna ble i økende grad valgt til utvalg som ble forsket direkte på. For eksempel er Kaplans analyse av fosterforeldres barn nedslående lesning med tanke på deres psykososiale utvikling (1988), og Parts (1993) beskrivelser om at selv om fosterhjemsopplevelsen

---

³ Det vil konsekvent bli referert til som «fosterforeldrenes egne barn». I barnevern er ordet biologi et tykt ladet normativt begrep, og signaliserer et syn på at visse relasjoner er mer «normale» eller «naturlige». Dette passer ikke med dagens mer nyanserte landskap av ulike familierelasjoner.

oppleves ofte som et gode, så opplever barn store utfordringer og endringer i sitt liv som de ikke har eller kan ha bedt om.

I tillegg begynte flere forskere som selv hadde nær tilknytning til fosterhjemsfaget som praksisfelt, å publisere forskning (Höjer, 2004; Part, 1993; Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002). Dette henger sammen med et temposkifte i disiplinering av barnevernsfaget og en stadig differensiering av kunnskapsfelt. Forskning på barn av fosterforeldre er ikke i nærheten av noen målstrekk hva forskning angår.

En av de største motivasjonene bak forskningen og den stadige økningen i tilfang på forskningslitteratur, er ønsket om å bidra til utvikling av kunnskap som kan brukes til å sikre at fosterhjem ikke bryter sammen, og som er gode for alle involverte parter. I denne likningen er det en stadig større anerkjennelse om at barn av fosterforeldre spiller en sentral rolle i et fosterhjemsoppdrag, og at mangelen på faglighet har innhentet praksisfeltet.

Presentasjonen av forskning i herværende kunnskapssammenstilling vil organiseres ved at forskningen problematiserer eller utforsker visse trekk ved barnas liv:

- 1: Trekk ved fosterbarnet
- 2: Trekk ved familien
- 3: Trekk ved barnet selv
- 4: Trekk ved barneverntjenesten

TREKK VED FOSTERBARNET

Når et fosterbarn ankommer et fosterhjem for første gang, så er dette en spesiell hendelse og erfaring for barn av fosterforeldre – både stressende og spennende. En av de faktorene som da virker inn mest på barnas opplevelse av fosterhjemsoppdragets påbegynnende fase, er hvem fosterbarnet er sammenliknet med hvem barna selv er. De faktorene vi vil komme inn på er alder og kjønn, som er lite studert, og fosterbarnets atferd og behov. Det siste er et stort fokus i den eksisterende forskningskorpusen, og er sågar tematikken til den ene dedikerte publikasjonen som er fagfellevurdert på norsk (Øyre, 2012). Det har ikke lyktes denne kunnskapssammenstillingen å oppdrive publikasjoner som problematiserer utfordringer grunnet etnisk og kulturell ulikhet mellom fosterbarn og barn av fosterforeldre, og hva barn av fosterforeldre måtte mene om dette. Det skal forøvrig legges til at svært mange understreker at det er en generell mangel på problematisering av hvordan det går med barn av fosterforeldre og

hvordan de påvirkes av fosterhjemsoppdraget (Noble-Carr, Farnham, & Dean, 2014; A. Targowska, Teather, & Cavazzi, 2013; Thompson, McPherson, & Marsland, 2016; Robert Twigg & Swan, 2007; Watson & Jones, 2002).

Alder

Alder er langt mer tematisert enn kjønn, og da særlig fordi det figurerer et innslag av enighet i fagfeltet når det kommer til alder. Dersom barn av fosterforeldre er eldre, og gjerne mye eldre, enn fosterbarnet, så vil dette gi en mer stabil plassering. Kun ett bidrag kunne dokumentere at det å være et eldre barn enn fosterbarnet ikke hadde noe å si for barnets trivsel (Bloom, 2017). Langt de fleste bidragene argumenterte for at det å være eldre enn fosterbarnet henger sammen med enten en økt grad av stabilitet, en følelse av mestring av fosterhjemsoppdraget eller en økt grad av trivsel, eller en kombinasjon av de tre (Birch, 2016; Sutton & Stack, 2013; R Twigg, 1993; M. N. Younes & M. Harp, 2007).

Det milde funnet som stipulerer at det er et gode at fosterbarnet er yngre, blir av andre løftet fram av enda sterkere funn. Martin (1993), Höjer og Nordenfors (2004, 2006) og Sutton og Stack (2013) går enda lengre: De argumenterer for at det er *lettere* å være barn av fosterforeldre dersom fosterbarnet er yngre eller mye yngre. Thompson, McPherson og Marsland finner også at dersom et fosterbarn inntar rollen som eldst i «søskenflokk», så forskyves en rolle for barn av fosterforeldre som er svært viktig for barn – nemlig det å være eldst. Dette setter barn av fosterforeldre på prøve emosjonelt, og sliter veldig på stabiliteten i plasseringen (2016).

Ett bidrag argumenterer for at en aldersforskjell på mindre enn to år øker sannsynligheten for vennskap og påfølgende stabilisering av plasseringen (Farmer, Moyers, & Lipscombe, 2004). Dette står i sterk kontrast til studien av Twigg og Swan (2007), som går i diametralt motsatt retning. Nemlig at dersom aldersgapet er lite, så vil dette medføre økt grad av konfliktnivå, med rivalisering og sjalusi, og at barn av fosterforeldre bruker isolering som mestringsstrategi. På grunnlag av annen kunnskap om aldersforskjell og problematikk knyttet til fosterhjem (som vi vil komme inn på senere), så er det er nærliggende å anta at Farmer, Moyers og Lipscombes studie er unntaket fra den generelle trenden i forskningen. De fleste av problemene mellom barn av fosterforeldre og fosterbarn i fosterhjem, som f.eks. deling av foreldre, deling

av venner, deling av leker, vil ikke være relevante til samme grad dersom aldersforskjellen er til dels stor.

Kjønn

Det er langt mindre enighet om tendenser i forskning med tanke på kjønn. Twigg og Swan argumenterer for at det er svært lite forskningsmessig dekning for at det er forskjell i mestring mellom gutter og jenter (2007). Höjer og Nordenfors (2006) finner allikevel at jenter føler et tyngre ansvar overfor fosterbarnet. Dette er fordi de oftere opplever seg selv å være en deltakende aktør i utførelsen av fosterhjemsoppdraget, og at det skal fungere. I følge Pugh, er også jenter mer utsatt for problemer knytt til fosterhjemsoppdraget, som forvirring om roller i familien og opplevelse av angst (1996). Disse funnene er også rapportert av Serbinski (2017). Annen forskning framhever at gutter oftere enn jenter går i konflikt med foreldre, og særlig i konflikt med faren angående oppfostring dersom fosterbarnet er jente (Denuwelaere & Bracke, 2007). Døtre av fosterforeldre søker ofte emosjonell støtte hos moren (Serbinski, 2017).

I Twiggs studie av 1993 (henvist i Robert Twigg & Swan, 2007), finner de at barn av fosterforeldre i noen tilfeller foretrekker fosterbarn av motsatt kjønn fordi de er en mindre trussel til privatlivet. En annen ting som rapporteres i Twigg og Swan, er at tidlig modning og omsorgsoppgaver for spedbarn kan være problematisk for døtre av fosterforeldre når de er i ungdomsalder (2007).

Når fosterbarnet utviser utfordrende og problematisk atferd

Et område som ofte blir referert til i forskningen, er når barn av fosterforeldre møter et fosterbarn som skal flytte inn, og danner seg oppfatninger av fosterbarnet ut fra behovet for oppfølging. Når behovene er store, er det også høyere risiko for at det formes negative oppfatninger av fosterbarnet, og at rivalisering og sjalusi kan oppstå som følge av at fosterbarnet opptar foreldrenes tid disprosjonalt til hva de mottar av foreldretid (Robert Twigg & Swan, 2007). Sinclair et. al. erkjenner dette: "The foster carer's family often bear the brunt of a foster child's difficult behaviour" (2005).

Barn som er plassert i fosterhjem har i svært mange tilfeller psykiske eller fysiske utfordringer som barn av fosterforeldre må forholde seg til. Dersom utfordringene med fosterbarnet er store og fosterforeldrene blir svært opptatt, så vil dette forme førsteinntrykket av fosterbarnet i negativ retning, og som

igjen vil skape stress og ustabile forutsetninger for utførelsen av fosterhjemsoppdraget (Sinclair et al., 2005). Behovene til fosterbarnet kan f.eks. vise seg å være traumebehandling eller konkrete tilpasninger i hjemmet på grunn av rullestol. Variasjonene og årsaken til problemene kan med andre ord være store. Mange barn i barnevernet kan ha ulike svekkede kognitive og sosiale ferdigheter, atferdsproblematikk eller ha ulike funksjonsnedsettelse, oppleve å ha ulike traumer eller former for stress eller de kan ha behov for oppfølging som deres biologiske foreldre ikke var i stand til å gi (Brown & Bednar, 2006; Jozefiak et al., 2016; Meltzer, Gatward, Corbin, Goodman, & Ford, 2003).

Komplekse behov for oppfølging av fosterbarn har påvirket barn av fosterforeldre til destabilisering av plasseringen (Sinclair, 2005). Særlig kombinasjonen av yngre fosterbarn med yngre barn av fosterforeldre kunne skape negative relasjoner. Höjer og Nordenfors finner at yngre fosterbarn ofte kunne bli bebreidet for mye de ikke hadde gjort (2004). Andre finner at barn av fosterforeldre mistenker at fosterbarn slipper unna med negativ atferd som de selv hadde blitt sanksjonert langt hardere for.

Problematisk atferd av typen løgn, stjeling og ødeleggelse av eiendeler som fosterforeldrenes barn eier, er av flere oppfattet som det mest utfordrende å forholde seg til for barna, og kunne føre til sviktende tillit mellom fosterbarn og barn av fosterforeldrene (Spears & Cross, 2003; Watson & Jones, 2002). I tillegg kan fosterbarn med store behov også påvirke vennerelasjonene til barn av fosterforeldre (Ellingsen & Øyre, 2016). Barn av fosterforeldre som forsøkte å løse opp konflikter og være tolerante, ble ofte sittende igjen med negative følelser rettet mot fosterbarnet, og fikk deretter skyldfølelse (Pugh, 1996).

En søskenrelasjon

Relasjonen mellom fosterbarn og barn av fosterforeldre kan ta på seg karakteren av å være en normal søskenrelasjon. Flere forskningsbidrag sier at barn av fosterforeldre verdsetter at fosterbarn bor hos dem, og at de får et søskenliknende fellesskap (Poland & Groze, 1993; Spears & Cross, 2003; Sutton & Stack, 2013). Spears og Cross (2003) og Pugh (1996) rapporterer også at til tross for flere forhold som virker i retning av mindre stabilitet, så blir familien mer integrert når de blir fosterfamilier. Serbinski og Shlonsky minner om at dette skal forstås på både godt og vondt (2014). Dette innebærer at søsken blir en del av ditt privatliv, er sammen med deg hele tiden, tar plass i tid og i rom. Dette har ikke bare positive konsekvenser, men medfører store endringer i livet

til barn av fosterforeldre gjennom blant annet økt deling av leker, venner og foreldre.

I en studie av Höjer og Nordenfors, finner de at de fleste barna behandler fosterbarn som om de var egne søsken (Höjer & Nordenfors, 2006). Selv om det oppleves som å være en søskenrelasjon, så er det ingen som oppfatter den som en helt normal søskenrelasjon. I umiddelbar tid etter plassering opplever for eksempel barn av fosterforeldre at det er rart med den nyankomne (Maha N Younes & Michele Harp, 2007). I tillegg kommer alltid et fostersøsken med en usikkerhet om hvor lenge de kommer til å bli boende (Dave Williams, 2017a). I tillegg vet barn av fosterforeldre at fosterbarnet har vært utsatt for omsorgssvikt, og relaterer seg til fosterbarnet deretter (Höjer, 2007). I tillegg inntar barna en «mentorrolle» overfor fosterbarna da de vet at fosterbarnet må igjennom en form for normaliseringsprosess. Dette kan innebære at de strekker seg for å bli et forbilde for fosterbarnet (Anderson, 2012; Noble-Carr et al., 2014).

Vold og Konflikt

Barn av fosterforeldre er ofte utsatt for ulike typer vold eller anspekte situasjoner, enten indirekte eller direkte (Höjer, 2007; Møselehuudin, 1999; Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002). Denuwelaere og Bracke (2007) finner i sin forskning at fosterbarn utviser høyere aggresjonsnivå og utfordrende atferd enn barn av fosterforeldre. Atferd som kan knyttes an til vold og konflikt kan være direkte aggresjon, sinne, ekstreme holdninger, dårlig humør, mobbing, rus, selvskading, banning og skriking, slåssing osv. (Birch, 2016; Pugh, 1996; Serbinski, 2017; Anna Targowska, Cavazzi, & Lund, 2016; Robert Twigg & Swan, 2007).

I og med at fosterhjem ofte kan bli fylt med konflikt og ulike anspekte situasjoner, så blir barn av fosterforeldre oftere utsatt for utfordrende og store hendelser enn barn som ikke er i fosterhjem (Thompson et al., 2016). Dette påfører barn av fosterforeldre stress og traumer. Watson og Jones (2002) trekker det enda lengre i sin forskning, og hevder at barneverntjenesten overser at barn av fosterforeldre blir utsatt for milde typer vold for å sikre at fosterhjemmet ikke bryter sammen.

I en studie av Höjer roes bildet av sterke konfliktfylte fosterhjem ned. Her rapporterte 60 prosent av barna at de opplevde «normale» søskenkonflikter. De «abnormale» konfliktene ble ofte knyttet an til fosterbarnets tidligere

erfaringer og utfordringer, noe barna kunne sympatiserte med. Mange av barna til fosterforeldrene rapporterte at de hadde en forståelse for fosterbarnas atferd på grunn av deres bakgrunn (Höjer, 2007). Allikevel kunne selv ikke denne forskningen legge skjul på at konflikter skapte anspente situasjoner i hjemmet (Höjer, 2007).

Vold, om så det er snakk om mild vold eller kun anspent situasjon i hjemmet, er noe som blir assosiert med brudd i plassering (Serbinski & Shlonsky, 2014; Spears & Cross, 2003; Anna Targowska et al., 2016). Når fosterforeldre blir konfrontert med et fosterbarn som ikke kan roes ned, eller endre atferden til fosterbarnet, så prioriterer fosterforeldrene sitt eget barn (Anna Targowska et al., 2016; Thompson et al., 2016). Disse funnene viser med all tydelighet at relasjonen mellom fosterforeldrenes egne barn og fosterbarn er avgjørende for en plasserings stabilitet.

BARNES KJENNSKAP TIL ANDRE BARNES OMSORGSSVIKT

Barn av fosterforeldre vil alltid få kjennskap til hva fosterbarnet er utsatt for. Dette gjør at barnet raskt kan innta en beskyttende rolle, men også at barnet får tidlig innsyn i noe som er vanskelig å forstå – det medfører med andre ord en belastning og ansvar (Pugh, 1996). I studien til Spears og Cross finner de at barn av fosterforeldre rapporterer at de får kjennskap til seksuelt misbruk, og det er noe de ikke hadde lyst til å ha kjennskap til som barn (Spears & Cross, 2003).

Kjennskapen til omsorgssvikt, og detaljene i hva dette kan gå ut på, i kombinasjon med manglende forståelse og begreper for å kunne innta en moden holdning til omsorgssvikt, gjør at barna ser motsetninger i sine egne oppfatninger av at familien er en trygg arena for omsorg, og at familielivet er ensbetydende med trygghet (Höjer, 2007; Walsh & Campbell, 2010; Watson & Jones, 2002). I og med at fosterfamilier ofte blir utsatt for påstand om omsorgssvikt (fra f.eks. fosterbarnet eller fosterbarnets familie og slekt), så kan barn av fosterforeldre utvikle traumer og stress som er svært uheldig for dette barnets omsorgssituasjon (Maha N Younes & Michele Harp, 2007).

TREKK VED FAMILIEN

Den neste faktoren som påvirker barn av fosterforeldre, er trekk ved familien som følge av å bli et fosterhjem, og hvordan familien virker når fosterhjemsoppdraget er igangsatt og har begynt å virke. Noen barn rapporterer at de er

stolte av at foreldrene påtar seg oppgaven å være fosterforeldre (Höjer & Nordenfors, 2004). Annen forskning framhever at barn av fosterforeldre hyppig opplever misunnelse, sjalusi og sinne overfor fosterbarnet som følge av alle endringene som kommer til familielivet på grunn av fosterhjemsoppdraget (Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Dette er i tråd med mange andre bidrag (Ellis, 1972; Höjer, 2004; Kaplan, 1988; Sinclair et al., 2005; Robert Twigg & Swan, 2007; Watson & Jones, 2002). En utfordring til familielivet, og som kommer som følge av negative innstillinger mot fosterbarnet, er at barn av fosterforeldre behandler disse følelsene alene. Dette gjør de fordi de oppfatter foreldrene til å ha mer enn nok av utfordringer knyttet til fosterhjemsoppdraget (Höjer, 2007; Robert Twigg & Swan, 2007).

Å dele foreldre med andre

Den mest åpenbare utfordringen ved å bli et fosterhjem er tapet av foreldrenes oppmerksomhet (Poland & Groze, 1993), og mange studier rapporterer at barn synes det er utfordrende å miste denne oppmerksomheten (Höjer, 2007; Höjer & Nordenfors, 2004; Serbinski, 2017; Spears & Cross, 2003). Når barn av fosterforeldre mister oppmerksomheten, blir disse barna også diskriminert imot, noe som kan, men ikke trenger, medføre negative følelser mot fosterbarnet (Höjer, 2007; Höjer & Nordenfors, 2004; Poland & Groze, 1993; Pugh, 1996; Spears & Cross, 2003; Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Når fosterbarnet flytter inn må også fosterforeldrene reorganisere familierutiner, skape strengere rutiner, det vil komme flere konflikter og familiens fungering og integrasjon vil endres (Höjer, 2007; Höjer & Nordenfors, 2004; Pugh, 1996; Spears & Cross, 2003; Watson & Jones, 2002). Det kan her særlig siktes til at barn av fosterforeldre ikke lenger er eldst eller yngst i ungeflokken, og at dette kan gjøre barnet usikker på plassering i familien og hvilken rolle og identitet det har internt i familien (Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Den nærhet og oppmerksomhet som fosterbarnet får i en begynnende fase av fosterhjemsoppdraget, og som det kanhende får i fortsettelsen av plasseringen også, vil kunne gi barn av fosterforeldre en følelse av å være mindre viktig enn fosterbarnet, en følelse av isolasjon (Moslehuddin, 1999; Robert Twigg & Swan, 2007). I en studie av Höjer og Nordenfors (2004) rapporteres det at barn av fosterforeldrene ofte må vente, og noen ganger forgjeves, på å få foreldrenes oppmerksomhet. Selve fosterhjemsoppdraget ble i andre studier rapportert som

årsak til at foreldrene ikke lengre er tilgjengelige for fosterbarnet (R. Twigg, 1993).

Barna mener med andre ord at den daglige omsorgen og støtten de tidligere mottok, blir redusert til fordel for fosterbarnet (Watson & Jones, 2002), og at dette igjen påvirker hvordan de opplever og betrakter fosterbarnet (Poland & Groze, 1993). Den faktiske reduksjonen i oppmerksomhet og omsorg går da ut over barn av fosterforeldre, fosterbarnet og familien (Höjer, 2007; Höjer & Nordenfors, 2004; Robert Twigg & Swan, 2007; M. N. Younes & M. Harp, 2007). Barn kan da utvikle følelser av forakt overfor fosterbarnet og sine egne foreldre (Walsh & Campbell, 2010). Slike negative følelser kan i tillegg oppleves mens både foreldre og barneverntjenesten forventer at barna av fosterforeldre skal føle aksept og kjærlighet overfor fosterbarnet (Part, 1993; Walsh & Campbell, 2010). Barn som blir fanget i en slik splitt mellom forventninger og hva de selv føler, kan utvikle skyldfølelse (Pugh, 1996; Maha N Younes & Michele Harp, 2007).

Endring av familiestruktur

Når et fosterbarn flytter inn, så endres også balansen som de ulike familie-medlemmene har overfor hverandre. Ubalansen vil uansett forekomme, men målsetningen er da å reetablere en ny balanse, i en ny struktur med et nytt fosterbarn. Dette innebærer nye familieforhold, og at familieband inntar en ny karakter (Thompson et al., 2016; Watson & Jones, 2002; M. N. Younes & M. Harp, 2007). Dette kan medføre store utfordringer for barn av fosterforeldre, deres identitet og deres følelse av tilhørighet (Birch, 2016; Bloom, 2017; Lanigan & Burleson, 2017).

Å bli et fosterhjem innebærer også en del praktiske endringer i hvordan familielivet fungerer, men som ikke kan forutses av barna forut for plasseringen. Dette er fordi fosterbarn og deres behov og humør varierer, og omstendighetene vil da alltid til en viss grad være unike ved en fosterhjems-plassering (Thompson & McPherson, 2011; Thompson et al., 2016). Dette kan innebære nye former for oppdragelsesteknikker, nye regler og nye familierutiner. Slike endringer tvinger seg gjerne på fordi familiens egne tidligere praksiser ikke passer for fosterbarnet. Slike endringer i hvordan familien fungerer, kan lede til at barnet av fosterforeldrene opplever urettferdig behandling, og særlig på grunn av forskjellsbehandling (Pugh, 1996; Thompson & McPherson, 2011).

TREKK VED BARNET SELV

Barn av fosterforeldre opplever et meransvar i fosterhjemmet når fosterhjemsoppdraget igangsettes. Dersom vi ser meransvaret i sammenheng med skjevhet i oppmerksomhet under oppstarten av et fosterhjemsoppdrag, og at barn av fosterforeldre blir forfordelt, så innebærer dette at barna må utvikle egne og mer private mestringsstrategier for å overvinne negative følelser eller at de må ty til skrik og eksternalisert atferd for å få foreldrenes oppmerksomhet (Nuske, 2010). Oppfatning av å bli tilsidesatt, ikke hørt eller til og med ignorert, kan medføre at barn føler en økt grad av forakt mot fosterhjemsoppdraget, men ikke nødvendigvis fosterbarnet (Nuske, 2010; Watson & Jones, 2002).

En utbredt mestringsstrategi er å isolere seg selv vekk fra familien (Robert Twigg & Swan, 2007). Barna forteller at de ofte må både fysisk og psykisk være på avstand fra familien for å kunne mestre (Nuske, 2010; Robert Twigg & Swan, 2007; Walsh & Campbell, 2010). Som følge av dette risikerer barn av fosterforeldre å bli isolerte i sin egen familie (Robert Twigg & Swan, 2007).

Brudd, separasjon og savn

En av de vanskeligste erfaringene barn av fosterforeldre blir utsatt for, er når fosterbarnet må flytte ut (Sutton & Stack, 2013; Watson & Jones, 2002). Man kan gjerne si at når et fosterbarn ankommer, så etableres også en kontinuerlig trussel om at fosterbarnet også skal flytte ut (Robert Twigg & Swan, 2007). Barna blir dermed fanget mellom to logikker, å inkludere fosterbarnet i familien så naturlig som mulig, men samtidig verne om seg selv og den potensielle sorgen barna kan oppleve når et fosterbarn flytter ut igjen (Pugh, 1996; Walsh & Campbell, 2010).

Det blir dermed avgjørende for barn av fosterforeldre at de er godt forberedt forut for fosterhjemsoppdraget om at fosterbarnet kan hende ikke blir boende lenge, eller at de blir boende lenge hos dem (Walsh & Campbell, 2010; Dave Williams, 2017a), og at barn av fosterforeldre ikke er informert rett forut for utflytting (Birch, 2016; Höjer, 2007). En fosterfamilie som ikke er godt forberedt på en flytting, brudd eller tilbakeføring, vil kunne ha store problemer med å takle separasjon (Dave Williams, 2017a; Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Denne utfordringen er såpass stor at opplevelsen av savn kan bli kontinuerlig for barna og fosterforeldrene (Robert Twigg & Swan, 2007). Pugh trekker dette lengre, og hevder at barn av fosterforeldre kan bli emosjonelt skadet av savn overfor det de har opplevd å være sitt søsken (1996). Mosek

(2013) rapporterer at selv om det er en annerledes søskenrelasjon enn den naturlige, det vil si mer hierarkisk og mindre varm, så har relasjonen mange av de samme trekkene som en søskenrelasjon. Barn av fosterforeldre var sjelden en input til beslutninger om å flytte fosterbarn (Walsh & Campbell, 2010).

Barn som opplever tilbakeføring, brudd, eller flytting av et fosterbarn, og som har behandlet fosterbarnet som et søsken, vil kunne bli introvert og defensiv med tanke på å strebe etter en naturlig søskenrelasjon med fosterbarn igjen (Ellingsen & Øyre, 2016). I tillegg kan et brudd som kommer som en følge av at en plassering ikke har fungert, medføre at barn av fosterforeldre opplever skyld og usikkerhet (Dave Williams, 2017a). Williams (2017) rapporterer videre at barn kvier seg fra å diskutere dette med sine foreldre eller med saksbehandlere i barnevernet.

Et aspekt ved bruddet som sjeldent er framhevet, er at relasjonen mellom fosterbarn og barn av fosterforeldre er svært lik relasjonen mellom «naturlige» søsken. Ved et plasseringsbrudd vil det også være et savn etter en lekekamerat, en følgesvenn og en rival (Jarrett, 1994). Serbinski hevder at ved å slippe fosterbarnet mer inn på seg, så mestrer barn av fosterforeldre bedre situasjonen (2017). Dette gjør barna også mer sårbar og at de kan lettere oppleve sorg ved brudd. Jewett trekker fram det rituelle ved å ta farvel, og gjennom å bruke tid på sorgbehandling ved å si farvel så vil savnet og sorgprosessen enklere kunne leves med (Jarrett, 1994). Allikevel legger noen forskere til at det er en fordel med et tidsrom mellom at et fosterhjem opplever et brudd i plassering, og at de mottar et nytt fosterbarn – en tid hvor familien kan reise seg igjen etter å ha opplevd det som kan tilnærmet være et barn eller søsken (Sutton & Stack, 2013; Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Dette gjelder særlig potensiell skyldfølelse dersom barn av fosterforeldre opplever at grunnen til at fosterbarnet må flytte videre er på grunn av dem (Sutton & Stack, 2013).

Fosterbarnets opplevelse av brudd, og separasjon fra egne foreldre, er en faktor som påvirker særlig yngre barn negativt. I en kvalitativ studie av barnas opplevelser av fosterbarna kommer det klart til uttrykk at fosterforeldrenes barn har et empatisk grunnsyn mot fosterbarna og at de mener at fosterbarnas foreldre har forlatt de (Kaplan, 1988). I den samme studien overførte barna erfaringer som fosterbarna er utsatt for over på seg selv, og selv opplevde angst for separasjon og brudd fra sine foreldre. Dette var særlig tilfelle med yngre barn, og foreldre var aldri oppmerksom på denne typen separasjonsangst (Kaplan, 1988).

Parentifisering av barn av fosterforeldre

Flere studier rapporterer at barn selv setter pris på og lærer hva foreldrerollen går ut på (Spears & Cross, 2003). Dette kan være en god ting, men kan også lede til parentifisering av barn av fosterforeldre (Anna Targowska et al., 2016). Når barn av fosterforeldre deltar i fosterhjemsoppdraget, så kan deres motivasjon være å minske foreldrenes stress med forpliktelser overfor fosterbarnet (Kaplan, 1988; Pugh, 1996). Et slikt ansvar kan bidra til at de vokser svært fort opp og påtar seg ansvar som ligger til voksne og spesifikt til deres foreldre (Höjer, 2007; Anna Targowska et al., 2016; Watson & Jones, 2002). Dersom barnet av fosterforeldrene føler eller *de facto* overtar visse omsorgsoppgaver av fosterbarnet, så vil parentifiseringen ha strukket seg så langt at det forringer barnets psykososiale utvikling, og at barnet av fosterforeldrene selv blir utsatt for en form for sviktende omsorg (Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002).

Noe som trigger parentifisering er også at fosterbarn ofte har en kronologisk alder som er høyere enn deres egen modning. Barn av fosterforeldre blir derigjennom forventet at skal innta en mentor-liknende rolle (Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002).

Det økte ansvar – en medforelder

I grenseland til parentifisering, som barn ikke skal oppleve, er hva som kan skje med et barn som får ansvar som et søsken, altså noe barn skal kunne oppleve (Anna Targowska et al., 2016). Flere studier understreker at barn av fosterforeldre får et slikt meransvar (Martin, 1993; Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002). Når så fosterbarn ankommer et fosterhjem, tar barn av fosterforeldre på seg et ansvar for fosterbarnet (Höjer & Nordenfors, 2004; Walsh & Campbell, 2010; Watson & Jones, 2002; Dave Williams, 2017b). Barna kan da delta som et «team» i fosterhjemsoppdraget sammen med sine foreldre (Sutton & Stack, 2013). Flere rapporterer også at foreldre forventer at de skal bidra i fosterhjemsoppdraget, noe som gjør at barn av fosterforeldre ofte må ofre aktiviteter de ellers hadde hatt mulighet til å velge å delta i (Nuske, 2010; Maha N Younes & Michele Harp, 2007). Aktiviteter det ofte vises til at barn av fosterforeldre kan utøve, er aktiviteter som søsken kan gjøre for andre, samt visse enklere oppgaver (være barnevakter, skifte bleier, lage mat, drive med leksehjelp osv.).

I tillegg til å føle et ansvar som med-forelder, så føler mange barn også bekymring for deres foreldre, og de utfordringer som foreldrene står overfor i

fosterhjemsoppdraget. Dette gjør at barna begynner å beskytte foreldrene og familien fra negative effekter av fosterhjemsoppdraget (Höjer, 2004; Watson & Jones, 2002). Dette medfører at de kvier seg for å dele sine egne bekymringer og forventninger med sine foreldre, fordi de skal verne dem mot flere utfordringer (Serbinski, 2017; Thompson & McPherson, 2011; Thompson et al., 2016; Dave Williams, 2017a). Dette kan f.eks. lede fosterbarn til å intervensere i spente situasjoner mellom foreldre og fosterbarn (Robert Twigg & Swan, 2007). Denne rollen kan innebære å tilføre en forståelse for fosterbarnet som foreldrene ikke mestrer, og at barna da inntar en rolle som med-forelder i hjemmet (Höjer, 2004; Nuske, 2010; Pugh, 1996; Anna Targowska et al., 2016). Williams påpeker at denne med-forelderrollen også kan innebære at et eldre søsken kan ta seg av omsorgsbehov som yngre barn av fosterforeldre har fordi barna oppfatter at fosterforeldrene har mer enn nok å gjøre med fosterbarnet (David Williams, 2014). Den støtten som barna gir fosterforeldrene blir også påpekt at kommer som et resultat av manglende oppfølging fra tjenesteapparatet (Nuske, 2010; Pugh, 1996).

Et siste aspekt ved det økte ansvaret, er forventningen som blir stilt fosterbarn fordi de skal være gode rollemodeller for fosterbarna (Pugh, 1996; Thompson et al., 2016; Youngson, 2016). Dette kan innebære eksterne forventninger fra tjenestesektor og sosiale nettverk, men også interne forventninger fra foreldrene. For eksempel viser flere studier at foreldre ofte forventer at barna inkluderer fosterbarna i aktiviteter (Spears & Cross, 2003; Anna Targowska et al., 2016), og at om de ikke inkluderer fosterbarna, så blir foreldrene skuffet (Höjer & Nordenfors, 2004). Denne forventningsstrukturen kan gjøre noe med barnas atferd internt i familien og utad mot fosterbarnets egen familie, barneverntjeneste og samfunn ellers (Robert Twigg & Swan, 2007; Dave Williams, 2017b). Dette medfører at barn opplever stress og usikkerhet (Robert Twigg & Swan, 2007). Dersom stress og usikkerhet vokser, så vil balansen mellom ønsket om å bidra i fosterhjemsoppdraget skifte henimot at barnet får økte negative oppfatninger av fosterbarnet og fosterhjemsoppdraget (Robert Twigg & Swan, 2007; Maha N Younes & Michele Harp, 2007).

Positive erfaringer

Det er en overveldende del av forskningslitteraturen som går ut på negative opplevelser, erfaringer og vurderinger som gjøres av barna. Dette betyr allikevel ikke at det ikke foreligger visse positive opplevelser, erfaringer og

vurderinger hos barna. De positive opplevelsene varierer. Part (1993) påpeker at barn kan være takknemlige fordi fosterbarnet er en venn, og at barn av fosterforeldrene likte å passe på yngre barn og babyer eller at de satte pris på utfordringen som fosterhjemsarbeidet brakte med seg.

Vektleggelse av vennskap blir også trukket fram i flere nye bidrag (Bloom, 2017; Anna Targowska et al., 2016). Et av bidragene går enda lengre, og vektlegger at bånd utvikles mellom fosterbarn og barn av fosterforeldre særlig når fosterbarna er mye yngre, og at sistnevnte også kan bidra som mentor i kraft av å være et eldre søsken. Dette er aspekter som kommer etterhvert som fosterbarnet blir i økende grad integrert i familien, og vil ikke være synlig umiddelbart (Anna Targowska et al., 2016; Thompson & McPherson, 2011). Eldre barn anså i tillegg det å være barn av fosterforeldre å være en mulighet for læring og å utvikle seg selv til å bli mer sensitive, mer ansvarlige og omsorgsfulle (Robert Twigg & Swan, 2007). Disse trekkene ved en fosterhjems plasserings virkning på barn av fosterforeldre kan mer grunnleggende også benevnes som grunnleggende trekk ved et barns personlige utvikling, og at det vi omtaler som positive trekk blir internalisert hos barn av fosterforeldre (Pugh, 1996; Robert Twigg & Swan, 2007).

Svært mange forskningsbidrag trekker også fram at barn av fosterforeldre ofte framstår som altruistiske, og at de setter fosterbarnets interesser foran sine egne (Höjer & Nordenfors, 2004; Noble-Carr et al., 2014; Sutton & Stack, 2013; Anna Targowska et al., 2016; Watson & Jones, 2002). Barna argumenterer med at de er villige til å ta på seg oppgaver som de strengt talt ikke hadde trengt, kun for å hjelpe andre og at de anser det som et gode å bidra til at andre barn får en familie (Watson & Jones, 2002). Andre har også framhevet at barna utvikler personlighetstrekk som omsorgsfull, responsiv og tålmodig (Pugh, 1996; Robert Twigg & Swan, 2007), og mer tolerante og empatiske (Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002). Ellingsen og Øyre trekker i tillegg fram at selv om det kan være en kostnad i forbindelse med at familienettverket endres, så kommer også et annet nettverk inn – fosterfamilier (2016).

Mangelen på privatliv og «egne ting»

En av de store utfordringene ved å være barn av fosterforeldre er at fremmede flytter inn, og som er der fordi de skal inn i ditt familieliv og ditt privatliv. Selv om mange fosterbarn rapporterer at fosterhjemoppdraget er et gode, så kan mangelen på privatliv bli tyngende, og særlig tapet av mengden plass barnet

hadde i familien forut for fosterbarnets innflytting (Pugh, 1996; Thompson & McPherson, 2011; Watson & Jones, 2002; M. N. Younes & M. Harp, 2007).

Et annet aspekt er delingen av eiendeler og venner. Dette er store og viktige komponenter i et barns sosiale liv og privatliv (Lanigan & Burleson, 2017; Smith, 2017; Anna Targowska et al., 2016; Youngson, 2016). Deling av rom er noe som blir i særlig grad sett på som noe negativt blant fosterbarn (Pugh, 1996). Som tidligere nevnt, nevner flere forskningsbidrag at disse problemene kan avhjelpes gjennom å ha store aldersforskjeller mellom barn av fosterforeldre og fosterbarn.

TREKK VED BARNEVERNTJENESTEN

Flere studier viser at profesjonsutøvere i barnevernet anerkjenner og kjenner til ønskene som barn av fosterforeldre har med henblikk på en fosterhjems plassering (Höjer et al., 2013; Robert Twigg & Swan, 2007). Selv om dette anerkjennes, og at visse studier dokumenterer at profesjonelle følger opp hva de har anerkjent og har kjennskap til (Pugh, 1996; Swan, 2002), så er det svært utbredt i forskning at barn av fosterforeldre har en svært lite anerkjent rolle. De mottar følgelig svært lite oppfølging. For eksempel finner Watson og Jones ut at et av de aspektene som ble minst satt pris på, var nettopp at barneverntjenesten ikke anerkjente rollen som barn av fosterforeldre spiller under et fosterhjemsoppdrag (2002). Denne mangelen på anerkjennelse, og derigjennom manglende bistand og oppfølging, fører i ytterste konsekvens til at barn av fosterforeldre ikke vet hva de skal gjøre i ulike situasjoner, og utvikler dernest usikre tilknytningsmønstre i familien (Robert Twigg & Swan, 2007).

Flere studier vektlegger, på grunnlag av at det er påvist manglende oppfølging av fosterforeldrenes barn fra barneverntjenester, at barn av fosterforeldre blir dårlig forberedt, og at forventninger til hva oppdraget går ut på ikke stemmer overens med hva de erfarer (Pugh, 1996; Thompson & McPherson, 2011). Dette skaper misnøye og en opplevelse av mangelfull mestring, noe som igjen medfølger destabilisering av fosterhjems plasseringen (Anderson, 2012; Watson & Jones, 2002). Ett studie går såpass langt at det argumenterer med at barn av fosterforeldre er uten stemme og maktesløse når det kommer til fosterhjemsoppdraget (Walsh & Campbell, 2010).

I en studie gjort i England rapporterer de om manglende eller ingen opplæring, og ei heller noen rådgivning eller oppfølgingssystemer av barn av fosterforeldre. I tillegg fins det ingen faglige anbefalinger som praksisfeltet

kan skue henimot (Walsh & Campbell, 2010). Watson og Jones trekker opp linjene i litteraturen på barn av fosterforeldre, og at det er støtte i forskning om at nettopp fraværet av oppfølging og opplæring av barn av fosterforeldre mest sannsynlig påvirker rekruttering, opprettholdelse og kvaliteten til et fosterhjem (Watson & Jones, 2002).

Inkludering av barn

Barn av fosterforeldre ber om å bli inkludert, og dette anses ifølge Watson og Jones som en forutsetning for at fosterhjemsoppdraget skal være vellykket og stabilt (Kaplan, 1988; Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002). Denne formen for argumentasjon angår alle leddene i et fosterhjemsoppdrag, fra rekruttering, opplæring, oppfølging og tjenestetilgjengelighet. Ønsket om inklusjon kommer også særlig internt i familien, og at barna vil være med på planlegging og beslutninger som angår deres egen rolle (Pugh, 1996; Watson & Jones, 2002; Maha N Younes & Michele Harp, 2007), og særlig fordi beslutninger om hvordan fosterhjemsoppdraget skal utføres kan ha store innvirkninger på deres eget liv (Pugh, 1996).

I tillegg til krav om å bli lyttet til vedrørende beslutninger, så uttrykker barn et behov for å uttrykke sine følelser og å ha noen å snakke med (Tadros, 2003). Det ble i denne studien særlig siktet til andre barn av fosterforeldre. Begrunnelsen er å lære seg å forstå, mestre og tilpasse seg det nye hjemmet (Moslehuddin, 1999; Pugh, 1996)

Behov for videre forskning

Forskning om barn av fosterforeldre er i en startgrop å regne. Det har vært en sterk økning i bidrag de siste 15 årene, men det er fortsatt svært mye vi ikke vet. Selv om en del av denne forskningen kan skues hen til utvikling av praksis, så er det svært lite av denne kunnskapen som kan sies å lede fram til anbefalinger for praksis eller som kan si noe om hele populasjoner. I tillegg er det tematikk knyttet til barn av fosterforeldre som ikke er tematisert i dedikert forskning. Eksempler på disse er barnets kulturelle og religiøse tilknytning sammenliknet med et fosterbarn som ikke har den samme tilknytningen, og det andre er hvordan søskenflokker fungerer når et fosterbarn flytter inn, eller hvordan det går med barn av fosterforeldre når fostersøsken flytter inn.

Den foreliggende forskningen om barn av fosterforeldre er tilstrekkelig for å kunne kvalifisere til større forskningsprosjekter med ambisjoner om

generaliseringer og målt effekt av praksis. Det er med andre ord et grunnleggende behov for forskning som kan sies å være generaliserbar. Et viktig aspekt ved forskning på denne undergruppen i fosterhjemsfaget, er å isolere de vekk fra foreldrene slik at de ikke er i stand til å påvirke svarene som barna gir.

Det er særlig tre områder som peker seg ut for videre forskning:

1: Kartlegging av praksisfeltet gjennom intervju og fokusgrupper av profesjonsutøvere ulike steder i barnevernet, og som da kartlegger hva tjenestesektoren gjør overfor barn av fosterforeldre. Per i dag vet vi ingenting om hvorvidt rettighetene til barn av fosterforeldre blir etterfulgt. For eksempel *skal* barn av fosterforeldre snakkes med forut for et fosterhjemsoppdrag inngås. Ingenting tyder på at dette skjer systematisk i dag.

2: Utvikle kunnskap basert på longitudinelle surveydata representative for hele populasjonen, og da særlig prospektive studier som fordomsfritt følger barnets opplevelser og utvikling over tid. Kunnskap fra prospektive studier vil egne seg svært godt for å få en helhetlig forståelse av hvordan det går med denne gruppen mennesker.

3: Vurdere hvilke forskjeller det er å være et barn av fosterforeldre dersom fosterhjems plasseringen er i slekt og nettverk, om den er i et forsterket fosterhjem eller om det er i et ordinært fosterhjem.

Når det kommer til forskning på dette feltet, så er det avgjørende også å publisere på engelsk og i fagfellestidsskrift da denne tematikken er relevant på tvers av landegrensene og synergieffekten av engelsk publisering vil være langt større enn å publisere for et norsk publikum.

Konklusjon

Å være barn av fosterforeldre innebærer et sett av utfordringer, plikter og forventninger som til sammen skaper store utfordringer. Dette er hva forskningen i all hovedsak avdekker. De positive erfaringene som knyttes til fosterhjem er også mange, men overskygges av alle tilfellene hvor det å være et fosterhjem kan virke belastende på barn av fosterforeldre. Dog er det viktig å trekke fram at å være et barn i fosterhjem ikke trenger å være ensbetydende med negative erfaringer. For å oppnå dette tyder det meste på at en langt tyngre satsing på forskning og utvikling, av praksiser som inkluderer barn av fosterforeldre må igangsettes.

Et kjennetegn ved å ha fosterbarn boende hos seg, og derigjennom ha et «midlertidig» søsken, er å ha en mer kompleks utfordring for barn av fosterforeldre enn for andre barn. Om ikke barnet av fosterforeldrene mestrer at et fosterbarn flytter inn, så vil også plasseringen bryte sammen. Kompleksiteten varierer avhengig av fosterbarnets alder, kjønn, psykisk sykdom, atferdsproblematikk og så videre, og barna av fosterforeldre må derfor inkluderes i helheten av fosterhjemsoppdraget. Tilstedeværelsen av fosterforeldres egne barn øker nemlig sannsynligheten for at fosterhjemmet blir mer ustabil, og barna opplever at krav blir stilt som kan være vanskelige å innfri (Se f.eks. Rock et al., 2015).

Mye tyder på at påstanden til Höjer om at barn av fosterforeldre bør være eldre, og helst mye eldre, enn fosterbarn, vil kunne avhjelpe brudd i plasseringer og ustabilitet. Videre sier kunnskapen på feltet at ved å gi barn alders-tilpasset opplæring og støtte under oppfølging, så kan fosterbarn bli mer forberedt og bedre utstyrt til å takle de utfordringene som kommer som følge av å bli et fosterhjem. Ved at tjenestesektor og foreldre sammen inkluderer og bidrar til at barn av fosterforeldre får en positiv erfaring med fosterhjemsoppdraget, så vil barna selv også kunne lære seg å tilpasse seg og mestre bedre i sin rolle som et fostersøsken.

Et etisk dilemma med denne typen forskning, er at den tidvis later til å avdekke forhold internt i fosterfamilier som ikke er kompatible med barnevernets samfunnsmandat – nemlig at omsorgen for barn og unge ikke skal være til skade for deres utvikling og helse. I enkelte tilfeller virker fosterhjemsoppdraget å ha en så stor innvirkning på barna av fosterforeldrene at det går tildels mye ut over den omsorgen de skal ha.

En stor mengde av forskningen som er gjennomgått i denne kunnskaps-sammenstillingen leverer vitnesbyrd på at en svært stor andel barn av fosterforeldre føler seg lite anerkjent for sin innsats og hva de må gjennomgå som følge av foreldrenes valg. Dette gjelder ikke bare at de kan anse seg selv som ofre, men også at det er problematisk at selv de positive trekkene de utvikler heller ikke blir anerkjent av foreldre og tjenesteapparat (Pugh, 1996; Serbinski, 2017; Serbinski & Brown, 2016; Robert Twigg & Swan, 2007; Walsh & Campbell, 2010; Watson & Jones, 2002).

Summary

This review attempts to gather the essence of current research that problematize foster parents own children, experiences with regard to how the foster child is perceived, to the family, themselves and to the child protection services. Most of the research is the result of research based upon qualitative methods, something that greatly challenge the possibility of saying something in general regarding children of foster parents. In the review, country-background and publication year is not considered problematic.

To be a child of foster parents involve challenges, duties and expectations that in sum creates great challenges. This is what the research unveil. The positive experiences that relates to foster homes are many, but they are overshadowed by all the cases where being a foster home is seen as a burden on the child of foster parents. These burdens are especially present if the foster child is of similar or older age as the child of the foster parents, and when the lack of participation in the foster home assignment is nonexistent.

Litteratur

- Anderson, E. A. (2012). *The experience of biological children in the foster home*. (Doctoral thesis), John F. Kennedy University,
- Birch, E. (2016). "You help children and they move on... but it changes everything": Stress, coping and enjoyment of fostering among sons and daughters of foster carers. Cardiff University, Retrieved from <http://orca.cf.ac.uk/id/eprint/95144>
- Bloom, K. M. (2017). *The Effect of Age and Gender on the Fostering Experience of the Biological Children in the Home*. Alliant International University, Retrieved from <https://login.ezproxy.hioa.no/login?URL=?url=https://search.proquest.com/docview/1904401917?accountid=26439>
- Brown, J. D., & Bednar, L. M. (2006). Foster parent perceptions of placement breakdown. *Children and Youth Services Review*, 28(12), 1497-1511.
- Campbell, M., Thomson, H., Katikireddi, S. V., & Sowden, A. (2016). Reporting of narrative synthesis in systematic reviews of public health interventions: a methodological assessment. *The Lancet*, 388(Supplement 2), S34. doi:[https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(16\)32270-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(16)32270-X)
- Christophersen, R. (2014). Egne barn blir for ofte glemte. *Bergens Tidende*. Retrieved from https://www.bt.no/nyheter/lokalt/i/PP3G6/-Egne-barn-blir-for-ofte-glemte-.Utvi8_0hb4Y
- Denuwelaere, M., & Bracke, P. (2007). Support and Conflict in the Foster Family and Children's Well-Being: A Comparison Between Foster and Birth Children. *Family Relations*, 56(1), 67-79.
- Ellingsen, I. T., & Øyre, I. (2016). Å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd-erfaringer i et retrospektivt lys. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 93(01), 20-35.
- Ellis, L. (1972). Sharing parents with strangers: the role of the group home foster family's own children. *Child Welfare*, 51(3).
- Falch-Eriksen, A. (2018). *Stabilitet i fosterhjem. En kunnskapssammenstilling av internasjonal forskning*. Oslo: Storbyuniversitetet Oslo MET.
- Farmer, E., Moyers, S., & Lipscombe, J. (2004). *Fostering adolescents*: Jessica Kingsley Publishers.
- Figschou, I. J. (2007). Biologiske barn i "blandingsfamilier" : et annerledes søskenforhold? In.
- Havik, T. (2007). Slik fosterforeldrene ser det-II. Resultat fra en kartleggingsstudie i 2005.
- Höjer, I. (2004). What happens in the foster family? A study of fostering relationships in Sweden. *Adoption & Fostering*, 28(1), 38-48.

- Höjer, I. (2007). Sons and daughters of foster carers and the impact of fostering on their everyday life. *Child & Family Social Work, 12*(1), 73-83. doi:10.1111/j.1365-2206.2006.00447.x
- Höjer, I., & Nordenfors, M. (2004). Living with foster siblings-what impact has fostering on the biological children of foster carers. *Residential Care: Horizons for the New Century, Aldershot, Ashgate.*
- Höjer, I., & Nordenfors, M. (2006). Att leva med fostersyskon. *Att leva med fostersyskon.*
- Höjer, I., Sebba, J., & Luke, N. (2013). The impact of fostering on foster carers' children. *An international literature review. Rees Centre for Research in Fostering and Education. University of Oxford.*
- Jarrett, C. (1994). *Helping Children Cope with Separation and Loss-Revised Edition*: Harvard Common Press.
- Jozefiak, T., Kayed, N. S., Rimehaug, T., Wormdal, A. K., Brubakk, A. M., & Wichstrøm, L. (2016). Prevalence and comorbidity of mental disorders among adolescents living in residential youth care. *European Child & Adolescent Psychiatry, 25*(1), 33-47.
- Kaplan, C. P. (1988). The biological children of foster parents in the foster family. *Child and Adolescent Social Work Journal, 5*(4), 281-299.
- Knutsen, J. M. (2013). *De små hjelperne?: en kulturpsykologisk studie av fosterforeldrenes barn.* Universitetet i Nordland,
- Lanigan, J. D., & Burlison, E. (2017). Foster Parent's Perspectives Regarding the Transition of a New Placement into their Home: An Exploratory Study. *Journal of Child and Family Studies, 26*(3), 905-915. doi:10.1007/s10826-016-0597-0
- Martin, G. (1993). Foster care: The protection and training of carers' children. *Child Abuse Review, 2*(1), 15-22.
- Meltzer, H., Gatward, R., Corbin, T., Goodman, R., & Ford, T. (2003). The mental health of young people looked after by local authorities in England. *London: The Stationery Office.*
- Mosek, A. (2013). The Quality of Sibling Relations Created through Fostering. *Relational Child & Youth Care Practice, 26*(3).
- Moslehuddin, M. B. (1999). The impact of fostering on the biological children of foster carers: A review of literature. *Children Australia, 24*(4), 49-54.
- Noble-Carr, D., Farnham, J., & Dean, C. (2014). *Needs and Experiences of Biological Children of Foster Carers- A Scoping Study.* Retrieved from Institute of Child Protection Studies Australian Catholic University:
- Nuske, E. (2010). Balancing contradictions: The experiences of biological children of foster families. *Children Australia, 35*(3), 32-37.
- Øyre, I. (2012). Hvordan opplever biologiske barn det å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd? In: University og Stavanger, Norway.
- Part, D. (1993). Fostering as seen by the carers' children. *Adoption & Fostering, 17*(1), 26-31.

- Poland, D. C., & Groze, V. (1993). Effects of foster care placement on biological children in the home. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 10(2), 153-164.
- Popay, J., Roberts, H., Sowden, A., Petticrew, M., Arai, L., Rodgers, M., Duffy, S. (2006). Guidance on the conduct of narrative synthesis in systematic reviews. A product from the ESRC methods programme Version, 1, b92.
- Pugh, G. (1996). Seen but not heard? Addressing the needs of children who foster. *Adoption & Fostering*, 20(1), 35-41.
- Revheim-Rafaelsen, C. (2013). *Sosialarbeiderens etiske blikk: en kvalitativ studie av profesjonsetiske utfordringer i møte med fosterforeldrenes egne barn*. Universitetet i Agder; University of Agder,
- Rock, S., Michelson, D., Thomson, S., & Day, C. (2015). Understanding Foster Placement Instability for Looked After Children: A Systematic Review and Narrative Synthesis of Quantitative and Qualitative Evidence. *British Journal of Social Work*, 45(1), 177-203. doi:10.1093/bjsw/bct084
- Serbinski, S. (2017). Growing up with foster siblings: Exploring the impacts of fostering on the children of foster parents. *Qualitative Social Work*, 16(1), 131-149. doi:10.1177/1473325015599247
- Serbinski, S., & Brown, J. (2016). Creating Connections with Child Welfare Workers: Experiences of Foster Parents' Own Children. *British Journal of Social Work*, bcw146.
- Serbinski, S., & Shlonsky, A. (2014). Is it that we are afraid to ask? A scoping review about sons and daughters of foster parents. *Children and Youth Services Review*, 36, 101-114.
- Sinclair, I. (2005). *Foster Children: Where they go and how they get on*: Jessica Kingsley Publishers.
- Sinclair, I., Wilson, K., & Gibbs, I. (2005). *Foster placements: Why they succeed and why they fail*: Jessica Kingsley Publishers.
- Skauge, A. L. (2014). *Biological children in the foster family: relations between official guidelines and everyday family practices*. NTNU,
- Smith, M. A. (2017). The storied experience of foster carers' own children.
- Spears, W., & Cross, M. (2003). How do 'Children Who Foster' Perceive Fostering? *Adoption & Fostering*, 27(4), 38-45.
- Spencer, L., Ritchie, J., Lewis, J., & Dillon, L. (2003). Quality in qualitative evaluation: a framework for assessing research evidence.
- Sutton, L., & Stack, N. (2013). Hearing quiet voices: Biological children's experiences of fostering. *British Journal of Social Work*, 43(3), 596-612.
- Swan, T. (2002). The experience of foster caregivers' children. *Canada's Children*, 9(1), 13-17.
- Tadros, L. (2003). Caring for children who care: Acknowledging the importance of the natural children of foster parents. *Children Australia*, 28(3), 17-21.

- Targowska, A., Cavazzi, T., & Lund, S. (2016). Fostering together—The why and how of involving and supporting biological children of foster carers. *Children Australia*, 41(1), 29-38. doi:10.1017/cha.2015.17
- Targowska, A., Teather, S., & Cavazzi, T. (2013). *Supporting Children and Young People of Foster Carers: Final Report*: Wanslea Family Services.
- Thompson, H., & McPherson, S. (2011). The experience of living with a foster sibling, as described by the birth children of foster carers: A thematic analysis of the literature. *Adoption & Fostering*, 35(2), 49-60.
- Thompson, H., McPherson, S., & Marsland, L. (2016). 'Am I damaging my own family?': Relational changes between foster carers and their birth children. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 21(1), 48-65.
- Twigg, R. (1993). What price foster care? The effects of the foster care experience on the foster parent's own children'. *Unpublished Doctoral Dissertation, Smith College School for Social Work, Northampton, MA.*
- Twigg, R., & Swan, T. (2007). Inside the foster family: what research tells us about the experience of foster carers' children. *Adoption & Fostering*, 31(4), 49-61.
- Walsh, J., & Campbell, H. (2010). To what extent does current policy and practice pay adequate attention to the needs of the sons and daughters of foster carers, particularly in the context of planned or unplanned placement endings?
- Watson, A., & Jones, D. (2002). The impact of fostering on foster carers' own children. *Adoption & Fostering*, 26(1), 49-55.
- Wilkes, J. R. (1974). The Impact of Fostering on the Foster Family. *Child Welfare*, 53(6).
- Williams, D. (2014). Experiences of the foster care process in the Republic of Ireland: retrospective accounts from biological children of foster carers.
- Williams, D. (2017a). Grief, loss, and separation: Experiences of birth children of foster carers. *Child & Family Social Work*, 22(4), 1448-1455. doi:10.1111/cfs.12366
- Williams, D. (2017b). Recognising Birth Children as Social Actors in the Foster-Care Process: Retrospective Accounts from Biological Children of Foster-Carers in Ireland. *British Journal of Social Work*, 47(5), 1394-1410. doi:10.1093/bjsw/bcw100
- Younes, M. N., & Harp, M. (2007). Addressing the impact of foster care on biological children and their families. *Child Welfare*, 86(4), 21.
- Younes, M. N., & Harp, M. (2007). Addressing the impact of foster care on biological children and their families. *Child Welfare*, 86(4), 21-40.
- Youngson, S. (2016). *Stable Foster Placements-The Weird dance: Experience of natural siblings' relationships and support*. University of Sheffield,

Appendix

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
1	Anderson, E. A. (2012). <i>The experience of biological children in the foster home</i> . (Doctoral thesis), John F. Kennedy University.	N=11, Semi-strukturerte intervjuer	↓	N/A	Foreldre/barneverntjeneste: Barn av fosterforeldre utsettes for emosjonelle og atferdsmessige utfordringer, og som leder til negative erfaringer med fosterhjem dersom ikke fosterforeldre har forberedt de og gjort de trygge på sin rolle.
			↓	N/A	Barn: Når barn ikke har realistiske forventninger til hva et fosterhjem går ut på, og at de ikke er gitt anvisning eller til til å justere seg, så leder dette til negative erfaringer med fosterhjem.
			↓	N/A	Barn: Ulike kjønn i ungdomsalder mellom fBarn: Når barn ikke har realistiske forventninger til hva et fosterhjem går ut på, og at de ikke er gitt anvisning eller til til å justere seg, så leder dette til negative erfaringer med fosterhjem.osterbarn og barn av fosterforeldre kan bli utfordrende for målsetningen om en familieliknende situasjon.
			↓	N/A	Barn: Barn opplever å bli likebehandlet når det kommer til "ufarlige" ting som belønning, utdeling av arbeidsoppgaver. Men, når det kommer til disiplinering av ulik type så ble barn av foster-foreldre strengere behandlet, og det ble forventet mer av de.
			↓	N/A	Barn: Barn opplever at sin egen naturlige familie blir utsatt for store påkjenninger etterhvert som fosterbarn flytter inn og ut. I tillegg ble det rapportert at å "miste" et fostersøsken som passet godt inn kunne være svært tungt.
2	Birch, E. (2016). <i>"You help children and they move on... but it changes everything": Stress, coping and enjoyment of fostering among sons and daughters of foster carers</i> . Cardiff University.	N=55, survey, logistisk regresjon	↓	SS	Barn: Faktorer som påvirker trivsel med å delta i fosterhjems-arbeidet er alder - desto større aldersforskjell, jo mer trivsel; når mestringsstrategier innebar tilbaketreking tiltok mistrivsel; når barnas oppfølging og regulering økte, jo mer trivdes de.
			↓/↑	S	Barn: De elementer som gjør oppdraget hardere er å ha et eldre fosterbarn eller et som er like gammelt, gå på samme skole som fosterbarnet, ha en søskengruppe av fosterbarn. Det som gjør det enklere er å snakke med foreldrene om fosterhjemsoppdraget, å bli kjent med fosterbarnet alene og sammen med familien, gå til venner og kjente, å ha en bror eller søster som ikke er fosterbarn.
3	Bloom, K. M. (2017). <i>The Effect of Age and Gender on the Fostering Experience of the Biological Children in the Home</i> . Alliant International University.	N=81, survey, regresjonsanalyse	N/A	IS	Barn: Forskjell i alder kunne ikke predikere utfall av fosterhjems plassering.
			N/A	IS	Barn: Forskjell mellom kjønn kunne ikke predikere utfall av fosterhjems plassering.
4	Denuwelaere, M., & Bracke, P. (2007). Support and Conflict in the Foster Family and Children's Well-Being: A Comparison Between Foster and Birth Children. <i>Family Relations</i> , 56(1), 67-79.	N=384, survey, regresjonsanalyse	↓	S	Fosterforeldre/Barneverntjeneste: Foreldrestøtte styrker selvillit og emosjonell stabilitet hos fosterbarn – ikke fosterforeldrenes barn.

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
			↑		Foreldre: Økt grad av foreldrestøtte henger sammen med færre emosjonelle utfordringer i hjemmet for barn av fosterforeldre – ikke fosterbarn
			↑	S	Foreldre: Det ble dokumentert at fosterfar har en sterk rolle i fosterfamilien, og det antas at det har å gjøre med en tradisjonell autoritær rolle.
5	Ellingsen, I. T., & Øyre, I. (2016). Å vokse opp med fostersøsken med utfordrende atferd-erfaringer i et retrospektivt lys. <i>Tidsskriftet Norges barnevern</i> , 93(01), 20-35.	N=8, Semi-strukturerte intervju	↓	N/A	Barn: Fosterbarnet tok stor plass i familien og at hverdagen er preget av mye konflikt og støy
			↓	N/A	Barn: Fosterbarn med store behov påvirker vennerelasjoner
			↓/↑	N/A	Barn/foreldre: Fosterfamilien endrer relasjoner til andre. Mens nye venner kommer til, så kan det oppleves trist at andre venner ikke lengre blir værende.
6	Ellis, L. (1972). Sharing parents with strangers: the role of the group home foster family's own children. <i>Child Welfare</i> , 51(3).	N=55 (50 voksne og 5 tenåringer), semi-strukturert intervju, fokusgrupper	↓/↑	N/A	Barn: Fosterhjemmet fungerer langt bedre om fosterbarnet er langt yngre.
			↓	N/A	Barn: Barn av fosterforeldre har store utfordringer i tiden da fosterbarnet flytter inn
			↓	N/A	Barn: Barnet føler sjalusi og misunnelse ved at fosterbarnet får disproporsjonalt mer tid enn dem selv
			↓	N/A	Barn: Barn opplever å bli flau over fosterbarnets umodne atferd, og vil ikke være i samme klasserom eller ha fosterbarnet i samme vennegjeng
			↓	N/A	Barn: Barn har vanskelig med å akseptere at de mister tid med sine foreldre
			↓	N/A	Barn: Barn opplever at de ikke kan uttrykke negative følelser knyttet til fosterhjemsoppdraget
7	Heidburtt, J. (1995). All in the family home: The biological children of parents who foster.	N=9, dybdeintervju	↓	N/A	Barn: Når fosterforeldre opplever at fosterhjemsoppdraget går ut over sine egne barn, så vil plasseringsoppdraget opphøre.
8	Höjer, I. (2004). What happens in the foster family? A study of fostering relationships in Sweden. <i>Adoption & Fostering</i> , 28(1), 38-48.	N=366, survey, semi-strukturerte intervju	↑	S	Foreldre: Foreldrene er av den oppfatning at barna har godt av å være i en fosterfamilie, og at familien blir bedre av den grunn
			↓	S	Barn: Barna er stort sett mindre positive til fosterhjemsoppdraget enn sine foreldre
			↑	S	Foreldre: Foreldrene rapporterte at barna kan lære av at foreldrene bryr seg om andre
			↓	S	Barn: Barn opplever å vokse opp for tidlig, og lære om barns problemer for tidlig. Dette kan virke inn traumatiserende
			↓	S	Barn: Barn opplever en stor endring i familien og måten den virker på, noe som skaper usikkerhet og uforutsigbarhet
9	Höjer, I. (2007). Sons and daughters of foster carers and the impact of fostering on their everyday life. <i>Child & Family Social Work</i> , 12(1), 73-83.	N=684, survey, semi-strukturert intervju, fokusgruppeintervju	↓	S	Barn: De fleste barn og unge rapporterer ikke "å være glade" og "hovedsaklig positive erfaringer" for å ha fostersøsken.

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
10	Höjer, I., & Nordenfors, M. (2004). Living with foster siblings-what impact has fostering on the biological children of foster carers. <i>Residential Care: Horizons for the New Century, Aldershot, Ashgate.</i>	Samme studie som over	↓	S	Barn: Livet endrer seg på mange områder. Mindre oppmerksomhet og oppfølging fra foreldre.
11	Höjer, I., & Nordenfors, M. (2006). Att leva med fostersyskon. <i>Att leva med fostersyskon.</i>	Samme studie som over	↓/↑	S	Barn: Ulike nivåer på vold oppleves blant en stor andel av barn av fosterforeldre, men langt de fleste opplever "kun" de som oppfattes som "normal" søskenvold.
			↓	S	Barn: Det er langt mer utfordrende om barnet og fosterbarnet er gjenvaldrende enn om de er langt fra hverandre i alder, og barnet av fosterforeldrene er eldst.
			↓	S	Barn: Barn opplever å ikke bli sett av barneverntjenesten, og uttrykker at de ønsker å delta i planlegging av fosterhjemoppdraget.
			↓/↑	S	Barn: Eldre barn så ut til å bli mer inkludert i beslutninger og planlegging enn yngre
			↓	S	Barn: 1/3 av barn ble ikke forespurt av sine foreldre om hva de synes om å bli et fosterhjem
			↓	S	Barn: Noen barn opplever at foreldre lytter, men ikke tar hva som blir sagt til etterretning.
			↓	S	Barn: 39% av barna mente de hadde tilstrekkelig informasjon om fosterbarnet forut for innlytting.
			↑	S	Barn: Barn rapporterte i hovedsak at de var glade for å bli en stor familie, og at de stod sine fostersøsken nærme
			↑	S	Barn: Barn ser ut til å utvikle mer empatiske evner av å vokse opp i en fosterfamilie
			↓	S	Barn: Barn rapporterer at de taper foreldrenes oppmerksomhet, og at de kan vente forgjeves på å få den.
			↓	S	Barn: Yngre barn av fosterforeldre blir påvirket negativt av fosterbarnets belastende atferd.
			↓	S	Barn: Barn har problemer med å snakke om sine utfordringer med sine foreldre av frykt for å være en tilleggsbelastning
12	Kaplan, C. P. (1988). The biological children of foster parents in the foster family. <i>Child and Adolescent Social Work Journal</i> , 5(4), 281-299.	N=30, semi-strukturerte intervju (foreldre og barn sammen)	↓/↑	N/A	Barn: Yngre barn opplever fosterhjemoppdraget langt mer stressende enn elder barn
			↓	N/A	Barn: Yngre barn tolker omsorgssvikt som at fosterbarnet er overlatt til seg selv.
			↓	N/A	Barn: Barn tror at de kan bli forlatt av sine foreldre, akkurat som fosterbarnet. Dette medfører angst
13	Noble-Carr, D., Farnham, J., & Dean, C. (2014). <i>Needs and Experiences of Biological Children of Foster Carers- A Scoping Study</i> . Retrieved from Institute of Child Protection Studies Australian Catholic University:	N=23, fokusgrupper	↓/↑	N/A	Barn: Mange barn syntes det var interessant og gøy å få et fosterbarn. Dog stod ikke forventningene til hva som skjedde, og mange fikk negative følelser etterhvert.
			↓/↑	N/A	Barn: Mengden informasjon som blir gitt forut for plassering ser ut til å variere mellom fosterfamilier, men også mellom aldersgrupper av barn

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
			↓↑	N/A	Barn: Barn av fosterforeldre inntok en omsorgsrolle og påtok seg ansvar. Dette ble anerkjent av foreldrene.
			↑	N/A	Barn: Barna opplever at de får et utvidet sosialt register å forstå verden etter.
			↑	N/A	Barn: Barna opplever ofte at de deler aktiviteter og at dette er en god ting.
14	Nuske, E. (2010). Balancing contradictions: The experiences of biological children of foster families. <i>Children Australia</i> , 35(3), 32-37.	N=22, semi-strukturerte intervju	↓	N/A	Barn: Selv om barna har hatt et ønske om å bli fosterfamilie, så er utfordringen stor når konsekvensene er å dele foreldrenes tid og oppmerksomhet.
			↓	N/A	Barn: Barn fikk ofte tildelt en rolle som det var knyttet visse forventninger til. Disse forventningene har fosterbarna lyst til å rømme vekk ifra.
			↓	N/A	Barn: Barn opplever å ha tapt en normal barndom til å oppfostre andre barn.
15	Part, D. (1993). Fostering as seen by the carers' children. <i>Adoption & Fostering</i> , 17(1), 26-31.	N=74, survey	↑	S	Barn: Barn opplever kameratskap, setter pris på å passe småbarn og babyer og liker utfordringen med å hjelpe til i oppfostring.
			↑	S	Barn: 80% av barna responderte at de satte pris på å være i et fosterhjem.
16	Poland, D. C., & Groze, V. (1993). Effects of foster care placement on biological children in the home. <i>Child and Adolescent Social Work Journal</i> , 10(2), 153-164.	N=103, survey.	↓	S	Barn: Barn er ikke gitt god nok informasjon om hva fosterhjemsoppdraget går ut på, og blir derigjennom stresset av at forventninger ikke innfris eller at forventningene var feil i utgangspunktet.
			↓		Barn: Barn føler seg isolert ut av familien
17	Pugh, G. (1996). Seen but not heard? Addressing the needs of children who foster. <i>Adoption & Fostering</i> , 20(1), 35-41.	N=13, semi-strukturerte intervju	↑	N/A	Barn/Foreldre: Det barna satte mest pris på med fosterhjemsoppdraget var vennskap, å være barnevakter for nyfødte og gunge barn og at de synes det ga en god følelse å delta i fosterhjemsoppdraget.
			↓	N/A	Barn: Barn mislikte å dele, særlig soverom, eiendeler (leker) og foreldre
			↓	N/A	Barn: Barn sliter med å takle utfordrende atferd, og særlig spenningen som oppstår ved å bo med fosterbarn som har vært seksuelt misbrukt.
			↓	N/A	Barn: Misliker behandling fra barneverntjenesten, hvor de ofte søker anerkjennelse men ikke får det
			↑	N/A	Barn: Barn inntar gjerne en rollemodell/mentorstilling for fosterbarnet, og virker som en brobygger mellom fosterbarnet og fosterforeldrene
			↓	N/A	Barn: Barn rapporterer stort behov for støtte og veiledning, noe de ikke mottar.
18	Serbinski, S. (2017). Growing up with foster siblings: Exploring the impacts of fostering on the children of foster parents. <i>Qualitative Social Work</i> , 16(1), 131-149.	N=12 (kvinner), Åpne intervju (retrospektive), demografisk survey	↓	N/A	Barn: Barn rapporterer at de frykter å gå inn i gode vennskapelige forhold med fosterbarn fordi de vil bli skuffet av å miste kontakt.
			↓	N/A	Barn: Barn har garden oppe når det senere i livet skal etablere nye vennskap og partnere.

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
			↑	N/A	Barn: Barna rapporterer at de former tette bånd til sine mødre
19	Serbinski, S., & Brown, J. (2016). <i>Creating Connections with Child Welfare Workers: Experiences of Foster Parents' Own Children. British Journal of Social Work</i> , bcw146.	N=15, åpne intervju	↑	N/A	Barn: I de tilfellene barn av fosterforeldre kan knytte et band til de som følger opp fra tjenesteapparatet, så følte barnet seg bade tryggere og mer anerkjent.
			↓	N/A	Barn: Barn oppfatter at det er svært vanskelig å etablere bånd til tjenestearbeidere som driver med oppfølging.
20	Sinclair, I., Wilson, K., & Gibbs, I. (2005). <i>Foster placements: Why they succeed and why they fail</i> : Jessica Kingsley Publishers.	N=944, survey	↑	S	Foreldre: De finner at det ikke er nødvendigvis en sammenheng mellom at fosterforeldre har barn og at et fosterhjem bryter sammen.
			↑	S	Foreldre: Barna lærer seg om andre barns dårlige omsorg, og lærer barna empati.
			↑	S	Foreldre: Barn er stolte av kunnskapen de besitter om andre barns situasjoner, og at de evner å forstå situasjonene deres.
			↓/↑	S	Foreldre: Dersom barna ble skadelidende av fosterhjemsoppdraget så prioriterte de sine egne barn og avsluttet oppdraget.
21	Spears, W., & Cross, M. (2003). How do 'Children Who Foster' Perceive Fostering? <i>Adoption & Fostering</i> , 27(4), 38-45.	N=20, dybdeintervjuer, fokusgrupper	↓	N/A	Barn: Barn har klare preferanser når det kommer til matching-prosesser, og fosterbarn som barn av fosterforeldre ikke kommer overens med vil medføre en mer ustabil plassering
			↓	N/A	Barn: Barn argumenterer på en slik måte at fosterbarnet ikke blir, og burde ikke bli, inkludert på en måte som minner om en søskenrelasjon. Barna må ha "garden oppe".
22	Sutton, L., & Stack, N. (2013). Hearing quiet voices: Biological children's experiences of fostering. <i>British Journal of Social Work</i> , 43(3), 596-612.	N=6, semi-strukturerte intervju	↓/↑	N/A	Barn: Barn anså seg selv som medforelder, og prioriterte andre barns behov foran sine egne.
			↓/↑	N/A	Barn: Barn av fosterforeldre opplever brudd med sterk sorg
			↑	N/A	Barn: Barna er ikke redde for å miste foreldrenes oppmerksomhet
			↓/↑	N/A	Barn: Barn anerkjennes ikke som med-foreldre selv om de påtar seg mye ansvar. Dette gjelder barn som er eldre enn fostebarnet.
			↓/↑	N/A	Barn: Barn utviklet tilpassningsstrategier for hvordan man imøtekommer fosterbarns behov. Disse strategiene ble en del av familiens samhandlingsmønstre.
23	Targowska, A., Cavazzi, T., & Lund, S. (2016). Fostering together—The why and how of involving and supporting bio-logical children of foster carers. <i>Children Australia</i> , 41(1), 29-38.	N=25, fokusgrupper, semi-strukturerte intervju	↓	N/A	Barn: Barn opplever å ikke bli godt nok informert forut for oppstarta v et fosterhjemsoppdrag.
			↓	N/A	Barn: Barn føler seg presset til å være positive, uselviske og tolerante
			↑	N/A	Barn: Barn rapporterer at de setter pris på vennskap og lek
			↑	N/A	Barn: Barn jobber aktivt mot å knytte bånd og være en mentor for fosterbarnet.
			↑	N/A	Barn: Barn utvikler høy grad av fleksibilitet og emosjonell modning

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
			↑	N/A	Barn: Barna opplever ofte at deres privatliv blir krenket, og at de har manglende kontroll på sitt liv.
			↓	N/A	Barn: Barn kan oppleve traumer og isolasjon som negative konsekvenser av å ikke mestre fosterhjemsoppdraget
24	Targowska, A., Teather, S., & Cavazzi, T. (2013). <i>Supporting Children and Young People of Foster Carers: Final Report</i> . Wanslea Family Services.	N=?, fokus-grupper og semi-strukturert intervju	↓	N/A	Barn: Barn opplever forvirring ved plassering, og manglende evner til å delta i beslutningsprosesser som angår dem.
			↓	N/A	Barn: Barn har vanskeligheter med å takle vold
			↓	N/A	Barn: Barna møter en tilleggsutfordring idet de ikke vil lempe bør til byrden for sine foreldre ved å dele sine frustrasjoner og bekymringer over fosterhjemsoppdraget.
			↑	N/A	Barn: Noen av barna rapporterer glede over å ha et fostersøsken
			↓	N/A	Barn: Barna opplever forvirring og sorg ved brudd eller tilbakeføring av fosterbarnet
25	Thompson, H., McPherson, S., & Marsland, L. (2016). 'Am I damaging my own family?': Relational changes between foster carers and their birth children. <i>Clinical Child Psychology and Psychiatry</i> , 21(1), 48-65.	N=9, intervjuer	↓	N/A	Barn: Det er viktig for barn å bevare sin posisjon i familien, og særlig dersom de er eldst. Dette blir utfordret ved et fosterhjemsoppdrag.
			↓	N/A	Barn: Er barn av same alder som fosterbarnet, så er dette svært problematisk.
			↑	N/A	Foreldre: Foreldre rapporterer at de mener å inkludere barn tilstrekkelig, og at det er viktigere å inkludere eldre barn enn yngre barn om fosterhjemsoppdraget.
			↓	N/A	Foreldre: Foreldre opplevde ofte rivalisering og sjalusi mellom egne barn og fosterbarn. Dette gjorde at de følte seg strukket.
			↓↑	N/A	Foreldre: Dersom det gikk ut over deres egne barn så ville foreldrene avslutte fosterhjemsoppdraget, for deretter å jobbe raskt tilbake til "normalen" (dvs. uten fosterbarn i hjemmet)
26	Twigg, R. (1993). What price foster care? The effects of the foster care experience on the foster parent's own children'. <i>Unpublished Doctoral Dissertation, Smith College School for Social Work, Northampton, MA.</i>	N=26. semi-strukturerte intervju	↓	N/A	Noen barn mestret å bo i fosterhjemmet gjennom å behandle fosterbarnet som et object og å oppfatte fosterbarnet som trengende.
			↓	N/A	Barna isolerte seg selv vekk fra fosterhjemsoppdraget.
27	Walsh, J., & Campbell, H. (2010). To what extent does current policy and practice pay adequate attention to the needs of the sons and daughters of foster carers, particularly in the context of planned or unplanned placement endings?	Document analysis	N/A	N/A	Barneverntjenesten: Svært lite av praksisfeltet, og faglige anbefalinger, i England tar inn over seg barn av fosterforeldre
28	Watson, A., & Jones, D. (2002). The impact of fostering on foster carers' own children. <i>Adoption & Fostering</i> , 26(1), 49-55.	N=116, Survey, semi-structured interview	↓	S	Barn: Barna uttrykker at de misliker å dele foreldre, og føler seg forfordelt i forhold til fosterbarnet.
			↓	S	Barn: Barna uttrykker at de mangler innsikt i hva fosterhjemsoppdraget handler om, og at dette utgjør en risiko for rekruttering, opprettholdelse og kvalitet til fosterfamilien.

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
29	Wilkes, J. R. (1974). The Impact of Fostering on the Foster Family. <i>Child Welfare</i> , 53(6).	N/A – teoretisk studie	↓	N/A	Barn: Barna opplever særlig fire grunner til stress: Forstyrrelse i familiens interne balanse, mestre barn i endring, stress i behandlingen av tjenesteapparatet, og stress med å behandle sine egne forventninger til fosterhjems plasseringen.
30	Williams, D. (2014). Experiences of the foster care process in the Republic of Ireland: retrospective accounts from biological children of foster carers.	N=15, retrospektive semi-strukturert	↑	N/A	Barn: Barna er i all hovedsak positive til å delta i fosterhjemsoppdraget, og har lært å være tolerante og omsorgsfulle
			↑	N/A	Barn: Barna satt pris på at familien hjalp andre barn og familier som trengte det
			↓	N/A	Barn: Barn føler sorg, tap, misunnelse og skyld i relasjonen til fosterbarn og fosterhjemsoppdraget
			↓/↑	N/A	Barn: Barn opplever å bidra med emosjonell støtte, beskyttelse og vern av fosterbarnet
			↓/↑	N/A	Barn: Barna sitter på en stor kilde til informasjon om fosterbarnets utvikling og behov, og som både kan bidra til å anerkjenne barnets innsats samt bistå fosterbarnet
31	Williams, D. (2017). Recognising Birth Children as Social Actors in the Foster-Care Process: Retrospective Accounts from Biological Children of Foster-Carers in Ireland. <i>British Journal of Social Work</i> , 47(5), 1394-1410.	N=15, retrospektive semi-strukturert intervju	↓/↑	N/A	Barn: Barna anså seg selv som deltakere i fosterhjemsoppdraget, men de ble ikke anerkjent av tjenesteapparatet som aktører
			↓/↑	N/A	Barn: Barna vurderer saksbehandlere som gode og dårlige. Gode er de som stiller opp og som ser dem og som inkluderer dem
			↓	N/A	Barn: Barna forsvarer sine foreldre mot dårlig saksbehandling. Denne tendensen øker med alder, og den omfatter også yngre søsken
			↓	N/A	Barn: Barna understreker hvor viktig det er for familien å ha alenetid etter et brudd, og at familien skal reintegreres
			↓	N/A	Barn: Barn opplever mistillit til barnevernet som følge av å ha blitt ignorert under oppdraget - en følelse av utakknemlighet
32	Williams, D. (2017). Grief, loss, and separation: Experiences of birth children of foster carers. <i>Child & Family Social Work</i> , 22(4), 1448-1455.	N=15, retrospektive semi-strukturerte intervju	↑	N/A	Barn: Stort sett alle barna mente at å være et fosterhjem var generelt en positiv opplevelse.
			↓	N/A	Barn: De positive erfaringene man har i ettertid kom med en kostnad - mye sorg og savn knyttet til fosterbarn (-søsken)
			↓	N/A	Barn: Noen av barna trakk det så langt som at et brudd var ekvivalent med å miste et familiemedlem
			↓	N/A	Barn: Barna blir ikke forklart hvorfor brudd oppstår
			↓	N/A	Barn: 2/3 av barna rapporterer at de synes det er urettferdig at de ikke kan være i kontakt med fosterbarn etter brudd
			↓	N/A	Barn: Barna mener også at fosterbarna ville hatt godt av å opprettholde kontakten for å ha tilknytting og nettverk videre i livet

Nr.	Publikasjon	N= og metode	Retn.	Gen.	Hovedfunn
			↓	N/A	Barn: Flere av barna opplevde at foreldrene hadde tunge sorgperioder etter brudd
33	Younes, M. N., & Harp, M. (2007). Addressing the impact of foster care on biological children and their families. <i>Child Welfare</i> , 86(4), 21.	N=23 (13 barn), semi-strukturerte intervju	↓	N/A	Barn: Barn opplever at beslutninger om å bli fosterhjem alltid tas av fosterforeldrene, og er en svært stor endring av livet, familiestrukturen, personlighet,
			↓	N/A	Foreldre: Foreldrene rapporterer at de uansett ikke er blitt forberedt på hvor stor endringen er til familiesamlivet.
			↓	N/A	Barn: Barn opplever å være dårlig forberedt på hva en fosterhjemsplassing går ut på
			↑	N/A	Barn: Når barna får snakke med foreldrene, få alenetid med foreldrene, og støtte i den rollen de har i fosterhjemmet, så blir opp-levelsen av å være i fosterhjem forbedret.
34	Youngson, S. (2016). <i>Stable Foster Placements-The Weird dance: Experience of natural siblings' relationships and support</i> . University of Sheffield.	N=6. semi-strukturerte intervju	↓/↑	N/A	Barn: Når fosterbarnet flytter ut så er det preget av både en følelse av lettelse og av sorg
			↓	N/A	Barn: Ved initiell plassering er det svært mye usikkerhet for barna. Unntaket er nyfødte
			↓	N/A	Barn: Barn rapporterer at det er emosjonelle utfordringer knyttet til fosterbarns opphold
			↑	N/A	Barn: Barna utviser karaktertrekk av å være empatiske og emosjonell modenhet
			↓	N/A	Barn: Ingen av respondentene hadde mottatt oppfølging av tjenesteapparatet
			↑	N/A	Barn: Barn uttrykker at de støtter fosterbarna og anser dem som en del av sitt nettverk etter at plasseringen er endt
<p>↑/↓ - retning for hvordan barnet blir påvirket ↑=positivt N/A – not applicable SS – Sterk sammenheng S – Sammenheng IS – Ingen sammenheng</p>					